

У Белошевцу освећен храм
СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА СВЕТКОГ КНЕЗА МАКСИМОНА

Каленик

Момчило Настасијевић

МОЛИТВА

1

Да утопим се у плаветнило Твоје,
Господе, жедан ја.

И радост моја Теби, Дародавче,
руменилом да окади просторе.

2

И молим Ти се,
урвина Твојих кроз понор
бистра ме проведи,
у мени да се небеса Твоја огледну.

3

И ветри Твоји
да крше ме земљи, прегиблју,
снези на мени презиме.

И уза стамен—stabло
вита уз мене лоза
да препузи свој век.

И тице, крилати створи,
хитро да ми са грана
даљини Твојој полеђу.

4

Блажен у Теби да занемим.
И од нема мене
стена да прозбори гори,
гора цвећу.

И радост наша Теби, Дародавче,
руменилом да окади просторе.

БРОЈ 4
ЗА 1998. ГОДИНУ
ДОНОСИ:

Сава, епископ шумадијски
ХИЛАНДАРСКА ПИСМА ЕПИСКОПА
МЕЛЕНТИЈА МИТРОПОЛИТУ ОНОСНО
ПАТРИЈАРХУ СРПСКОМ ДИМИТРИЈУ Стр. 6

СИНАЈСКИ АРХИЕПИСКОП ДАМЈАН
ПОСЕТИО ШУМАДИЈСКУ ЕПАРХИЈУ Стр. 20

Архиепископ синајски Дамјан
у крагујевачкој Саборној цркви

Милорад Милошевић,
protoјереј—ставрофор
РИМНИЧКИ СРБЉАК ИЗ 1761. ГОДИНЕ
У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ Стр. 22

Христов ход по мору,
уље на дасци, 75 цм x 43 цм,
рад Константина Данила,
1838 - 1843. године

НЕОПХОДНОСТ ДУХОВНОСТИ

Неки диктатори су успели да из неких држава уклоне јавно богопоштовање, али никада Бога нису уклонили из срца људских. У тим државама свесна одговорност је замењена ропством. Ауторитет Бога је замењен насиљем власти.

Hикада у својој историји човечанство није имало толико разноврсних и тако ефикасних средстава за самоуништење као што их има данас. Ту су атомске бомбе, отровни гасови, хемијска и бактериолошка оружја и, наравно, веома усавршена традиционална оружја као што су топови, митраљези, тенкови, бомбе и остало.

Није ли то разлог да је *страх* присутан свесно или подсвесно у разулареним гомилама, у појединачним, у породицама, канцеларијама, школама, фабрикама, па чак и у уметности. И у вајарству и у сликарству често доминирају безобличне и за већину посматрача бесмислене форме. Популарну савремену музику представља громогласна какофонија, која као да би требало да заглуши узнемиреност и страх у људским бићима. Цртани филмови за децу препуни су наказних, чудовишичних, демонских ликова...

Страх се систематски шири, укорењује и продубљује на разне начине. У томе играју значајну улогу и штампа и телевизија. Насловне и друге странице разних новина су обично начичкане сликама и текстовима о оружаним сукобима, убиствима, преварама, крађама. Телевизија и филмска индустрија не заостају у том погледу. Филмови које гледамо у биоскопима и на телевизији пуни су убиства, пуцања, самоубиства, прелуба, превара. Као врхунски начин ширења страха приказују се ратови са употребом атомских бомби и међупланетарне инвазије.

И институције у којима би човек очекивао умирење и охрабрење изопачиле су се у легла страха. Тако у многим хришћанским сектама проповедници више проповедају о паклу и ћаволу него о Богу. На тај начин шире страх код људи и помоћу страха их придобијају. Није онда чудно што се у наше време срећу толика самоубиства и лудила. Неке од тих секта су се показале и као органи самоуништења. Њихови верници, у складу са учењем својих „учитеља“ врше масовна самоубиства.

А о сатанским култовима, који постоје не само у Америци већ и у неким европским државама, да и не говоримо. Физичка изобличеност која се среће у неким уметничким делима савремене уметности одражава се и у духовној области у изобличеном хришћанству разних секта и у сатанским култовима.

Већ одавно су неки озбиљни научници из различних области науке у својим студијама изразили забринутост за будућност човечанства. Међу њима можемо поменути Тонбија, Шпенглера, Сорокина и многе друге угледне историчаре и научнике. Неки

из неких држава уклоне јавно богопоштовање, али никада Бога нису уклонили из срца људских. У тим државама свесна одговорност је замењена ропством. Ауторитет Бога је замењен насиљем власти.

од њих су се јавили као пророци неопозиве пропasti наше културе и цивилизације:

„Људска интелигенција са несхватљивом способношћу за проналаске и са обиљем техничких средстава која надмашују сва друга у историји, ради на томе да оспособи човека да изврши самоубиство.“¹ „По први пут човек почиње да говори о опасности да је људски род сада способан да изврши колективно самоубиство.“²

Угледни научник Лекомт ди Ноа указује на једну другу појаву:

„Више људи гине сваке године у саобраћајним несрећама (автомобила, железница, бродова, аероплана) него од уједа отровних змија или жуте грознице, а број жртава рата већи је од броја оних који умиру од заразних болести. Атомска бомба може једнога дана да надмаши све рекорде. Ми знамо да интелигенција, може да се окрене противу саме себе и уништи човека, уколико њу не контролише нека морална сила.“³

У писму које је написао једном члану Парламента Доње Саксоније у Немачкој, научник Опенхајмер је изразио своју забринутост да научници, када једном употребе атомску бомбу, неће бити у стању да контролишу даљи развој атомских разарања.⁴

И политичари су свесни могућности потпуно уништења света. Самоуништење човечанства је истинска могућност и отуда је страх од смрти а и страх од живота под овим условима, бацио у засенак радост и задовољство због техничких изума.

Катастрофе у прошлости

И у ранијој историји човечанства су се догађале катастрофе огромних размера. У Светом Писму се помињу уништење Содома и Гоморе, потоп за време Ноја и многа друга разарања, а помињу се и уништења читавих племена, односно нација, „Свест о добима која су завршена жестоким променама у природи је свеприсутна у целом свету.“⁵

Древни писци као што су Конкоринус, Анаксимен, Аристарх, Диоген, Хераклит, Демокрит, Епикур и многи други, писали су о сукобсивним разарањима и стварањима света. Изгледа да је Аристотел био упознат са овом идејом.

Према светој хиндуској књизи Богавата Пурама, као и према књигама Езвур Ведам и Бага Ведам, човечанство је било више пута близу свог потпуно уништења. Према овим књигама четири света пре нашега су били уништени.

Књига Висуди Мага именује три елемента који су допринели уништавању ранијих светова: вода, ватра и ветар. Она помиње седам катастрофа које су се већ додогиле.

„Кинези називају уништене светове Кис и набрајају десет Кисова од почетка света до Конфуција. У древној кинеској енциклопедији Синг-ли-та-цинам-чу пише о општим поремећајима у природи.“⁶

Цивилизације уништене природним катастрофама су добро познате у предањима Ацтека, Инка, Маја и Мексика. Јевреји знају за шест цивилизација које су претходиле нашој и називају их: Ерец, Адама, Арка, Хараба, Јабаша и Тевех. Садањи век називају Хелед.

Вавилонски извори такође садрже предање о потопу. На једној таблици је записано да је бог Енки, разочаран у человека, одлучио да пошаље потоп на свет. О својој одлуци он обавештава бога Нинтуда. Потоп траје девет месеци. Таг-таг је једини човек који је тај потоп преживео.

Вавилонски еп о Гилгамешу помиње Ут-на-пиштама који је, по другој једној верзији, био једини човек који је преживео потоп који су на свет послали богови. Велики број вавилонских извора садржи предања о потопу.

Скори да нема народа на свету који не поседује било писмено било усмено предање о катастрофама у којима су пређашње цивилизације биле уништене. Међутим, постоји велика разлика између катастрофа које су се додогиле у прошлости и оне која ће се можда додогити у будућности. Некада је човечанство имало, мање-више, улогу пасивног посматрача и било је предмет катастрофа, без начина и средства да катастрофе спречи. Катастрофа и уништење у будућности ће бити дело и одговорност човека. Он је данас, више него ikada raniјe, способан да катастрофе спречи, али исто тако и да их изазове. Управо ради тога није никада raniјe био у овако опасном положају.

Постоји ли излаз

Питање које мучи све оне који су свесни могућности самоуништења човечанства јесте: постоји ли начин да се самоуништење избегне? Можемо ли спречити човечанство да не изврши колективно самоубиство које му техника омогућује? Имамо ли средстава и начина да зауставимо слепу разарачку моћ технике која, ако је лишена духовности и морала, води ка уништењу наше цивилизације?

Занимљиво је да и многи научници и религија дају исти одговор на ово питање. Одговор гласи: једини излаз и спасење је у хришћанству!

Арнолд Тонби, један од најпопуларнијих историчара нашег века, верује да је хришћанство највиталнији елемент наше културе. Оно је преживело многе катастрофе у прошлости и способно је да преживи и оне у будућности.⁷

Лекомт ди Ноа, веома угледни биолог, јасно прокламује хришћанство као пут спасења човечанства, једини пут од животињског ка људском.

Српском народу ова идеја није нова. Наша традиција, народна философија садржана у нашим народним песмама, наша етика, нису никада другачије учили. Нисмо се никада стидели своје вере, свог крста, свога хришћанства. Један мали број наших интелектуалаца су напустили утврђене истине за које је наш народ живео и умирао и занели су се материјализмом и атеизмом. Они су, међутим, били и остали само једна незната мањина.

На жалост, ми Срби смо сувише малобројни да би нас неко слушао. Историја, онако како је пишу, истиче наше недостатке, али као да заобилази наше врлине. Постоји статистика која показује колико у нашем народу има неписмених, али нигде не пише да су и ти неписмени често мудрији од многих најученијих. Не помиње се ни то да нам је разним окупацијама, од којих су неке трајале и вековима, било онемогућавано да имамо школе и стекнемо школско образовање. Нас је сам живот образовао. Учили смо се на мукама и страдањима, на прогонима, гладовању и робовању. Тако смо научили да без Бога нема живота, нема слободе, нема братства или ма чега доброг и значајног. Ми често не знамо по чему се разликују разне хришћанске секте, па чак ни да објаснимо догме своје вере али, ми знамо како да живимо у сагласности са хришћанским принципима, а то је бар тако важно као и знање. Наше хришћанство, наше православље, није теорија већ живот.

Питање које може да увреди

Вероватно има доста хришћана, како истинских тако исто и лицемерних, који би се можда увредили ако би их неко упитао да објасне шта је хришћанство. Одговори на ово питање би били веома различити.

Неки хришћани имају своје хришћанство. Хришћанство неких хришћана се састоји из извода из неколико, само неколико страница Светога Писма. Неки су створили хришћанство без Светог Писма, па и противу Светога Писма. Неки чак исповедају хришћанство и без Христа! Они знају за и прихватају Исуса и Марију, али не и Христа Бога и Мајку Божију. Неки хришћани знају за хришћанство као доктрину, сличну другим доктринама, ни бољу ни гору од њих. Мали је број оних хришћана који живе хришћанство. Сvakako је највећа трагедија хришћанства то што има тако много хришћана који су тако мало хришћани!

Због нехришћанског живота и владања неких хришћана, њега су напуштали они који нису у самом хришћанству тражили и налазили његов значај и лепоту, већ су запажали само грешни живот и недостатке појединих хришћана. Жалосно је да многи нису ни покушали да науче од Христа шта је хришћанство, већ су га напуштали због недостојних представника хришћанске цркве. Нису схватили, ни они ни разни инквизитори, да хришћанство није покол њехришћана у име Христа! Оно није ни спаљивање вештица, ни истребљење

јеретика, ни прогон Јевреја, ни принудно покрштавање наметнуто проливањем крви и смрћу хиљада људских бића. Оно није чак ни прилагање на тас, ни подизање храмова ако уз то сам живот није сведочанство вере, а срце истинско и непрестано обитавалиште Светог Духа.

Хришћанство није ни улазница у рај ако није и истинско убеђење. Оно није ни изолованост ни самозадовољство. Оно није јалова дискусија ни игра речима. Оно није оптерећење умова, већ ослобођење душа. Оно није ни само обред и молитва, није празни формализам. Хришћанство је, по нашем веровању, свакодневно, свакоминутно, угледање на Христа у току целог живота. Оно је бескрајна љубав за сва људска бића, љубав која од непријатеља чини брата. То је љубав која обухвата све нације, у којој се све деонице бришу и сва се имена заборављају. То је љубав која чак искључује и саму реч непријатељ, а ипак не значи ни равнодушност према злу, ни одобравање, ни прихватање истога. Та љубав једноставно чини постојање мржње немогућим.

Ова и оваква свеобухватна љубав је несхврљива савременом човеку. Она га чак плаши. Али ако се оствари продуховљени човек, истински хришћанин, та љубав, то хришћанство ће постати стварност, биће нешто што је природно и неопходно.

Хришћанство је пут од полу-човека ка истинском човеку. Оно се још није у потпуности остварило, али није ни на самом почетку свога остварења. Оно је свуда и вазда присутни пут човечанства, не-прекидно узрастање људских бића. Може се оно погрешно тумачити, погрешно осуђивати, прогањати, али се не може као стварност избрисати. Оно се може злоупотребљавати, критиковати, одбацивати, али оно остаје вечно. Могу неки да покушавају да га прилагоде димензијама људских слабости, да га спусте на ниво кратковидости и заслепљености мржњом оптерећених умова, али оно стварно, истинито хришћанство остаје увек исто, дивно, и животодавно... Фридрих Ниче је био сувише наиван када је изјавио да је први и последњи хришћанин умро на крсту на Голготи. Истинских хришћана је било у сваком добу, макар и у малом броју.

Ко је наш Бог?

Важно је имати на уму да спас од самоуништења човечанства може доћи само од истинског Бога. Међутим, има особа које имају своје богове, а ти богови воде у искушења и безумност која се завршава самоуниш-

тењем. На жалост, због тога што се у нашем добу обожају многи лажни богови, често се заборавља једини истински Господ.

„Бог“ науке, који је у стању да створи свет, али нема моћ да њиме управља и није у стању да чује молитве страдајуће душе и не зна за разлику између добра и зла, је лажни и неприхватљиви бог. „Бог“ који не може да мисли и осећа, који није живи Бог, који се изједначује са електрицитетом, том слепом, неодговорном силом, не може бити истински Бог човеку. Ни самозадовољни бог Спинозе не може бити Бог човечанства. Наш Бог, Света Тројица, је једини истински Бог вере, наде и љубави.

Неки научници су покушавали да људима продају своје богове. Али за њихове богове човек није могао да има ни љубав ни мржњу, ни поштовање ни подсмех.

Неки диктатори су успели да из неких држава уклоне јавно богопоштовање, али никада Бога нису уклонили из срца људских. У тим државама свесна одговорност је замењена ропством. Ауторитет Бога је замењен насиљем власти. Братство, које је природно и логично ако прихватимо да је Бог Отац свију нас, замењено је присилном љубављу за једну класу или партију и мржњом за све оне који мисле друкчије. Полицијски терор је заменио поштовање за људску личност и божанске принципе. Самодисциплина, један мада непотпуно остварен елемент хришћанске етике, изокренута је у слепу послушност

Црква Успења Пресвете Богородице у Призрену, познатија као Богородица Љевишка, Исцељење слепога, детаљ, XIII век

наметнуту немилосрдним мучењем и убијањем.

Бог је стварна и насушна потреба човека, али само Бог који је достојан обожавања. Обожавање је један елемент духовног живота и истински човек не може без тога. Обожавање је највећа разлика између човека и животиње.

„Макс Нордан се жалио да религија изједначује племића са дивљаком. Чињеница је да хришћанство уздиже дивљака на највиши степен духовне аристократије, док безверје спушта племића много ниже него што се дивљак налази.“⁸

Свако људско биће осећа потребу да обожава некога или нешто. Тамо где не постоји обожавање истинског Бога, човек обожава мање вредне предмете, а често самога себе.

И Вавилонци су, неколико хиљада година пре Христа, знали за ту истину да је обожавање насушна потреба људског бића. Они су чак смарали да је обожавање раисон д' етре постојања. На шестој таблици вавилонског епа Енума Елиш („када је на висинама“) написано је да је бог Мардук обавестио бога Еа о својој намери да створи крв и кости и да их искористи за стварање човека, да би постојало биће које би обожавало богове. Сасвим је јасно да животиње то не могу чинити и да је човек једино биће које може да обожава. Зар зато не бисмо могли рећи: само човек који обожава је стварно човек...

Атеизам је, дакле, стран људској природи, непријатељ људском духу. Осим тога, стварни атеизам је немогућ! Увек постоји неки „бог“ кога човек обожава. То може бити новац, положај, слава, нека доктрина, партија, или сопствена личност. И најзагриженiji атеисти имају своје богове. И они обожавају некога или нешто.

Разни „деизми“ и „изми“ су исто толико страни људском духу као и атеизам. Истински прогресивни умови су разоткрили и одбацили „научни хуманизам“, који је једно време био миљеник „прогресивних елемената“. У рубрици „Писма читалаца“ објављеној у Обзрверу, датираном – 1. јануар 1955, објављено је писмо г. Џ. Р. Мичела који разматра проблем „научног хуманизма“. То писмо садржи следећи пасус:

„Уствари, ако би наш научни хуманист био поштен и ако није превише индоктриниран, он би чак могао почети да увиђа да је невоља са научним хуманизмом у томе што није ни научан ни хуман. Ненаучан је јер је заснован на априори претпоставци до које се дошло једним процесом који игнорише веома много опречних доказа; а нел људски је ради тога што једноставно не налази места за многе чињенице наше људске природе и нашег људског искуства.“⁹

Научни хуманизам или, боље речено, лажни хуманизам, хуманизам без Бога, излегао је најбесчовечније особе као што су Мусолини, Хитлер, Стаљин и други диктатори.

Наука и религија

Постоје особе које своју незаинтересованост за религију, или свој непријатељски став према

њој, правдају изговором да је наука противу религије. Они сматрају да наука и религија имају непријатељски став једна према другој.

Они нису у праву. На улазу у Источна Маунт Кармел болницу у Колумбусу, Охајо стоји табла са натписом: „Наука без религије је слепа, религија без науке је обогаљена.“

Истинска наука не може бити непријатељ религији. Осим тога, доказало се да се наука, кроз развој и напредак у најновије време, знатно приближила религији. Није изненађење да се међу угледним, истинским научницима срећу особе које су истовремено и искрени хришћански верници. Штавише, атеизам се сада чешће среће међу примитивним, полу-образованим и необразованим особама него међу ученим.

Веру у науку, која је једно време била толико хвалисава и наметљива, напуштају и сами научници. Они који су од науке очекивали да им да одговоре на питања и реши њихове проблеме, разочарали су се. Често су добијали погрешне или никакве одговоре. Наука није убедљиво одговорила на питање о пореклу живота, једно од најважнијих питања. Једино прихватљиви и умирујући одговор на то питање даје религија. Наука нам је дала одговор који не објашњава ни почетак ни крај постојања. Она нам још није одговорила да ли на другим планетама има живих бића или не. Није нам објаснила шта је заправо закон теже.

Наука нам дuguје одговоре на још многа питања, као, на пример: како изгледа унутрашњи састав земље, одакле комади палме у леденим пределима, који је узрок нестанка мамута иако су они били боље оспособљени за живот него слонови, а слонови су преживели. Још очекујемо одговор на питање порекла соли у морима, порекла планета, комете и планина. Немамо одговор на питање зашто бронзано доба претходи гвозденом иако је обрада гвожђа простира и оно је рас прострањено по свој земљи. Којим механичким средствима су огромне громаде камења донете на огромне висине Анда? Објашњења за извесне психолошке појаве тек треба да се добију. Поједи дини одговори науке су само породили много бројне загонетке.

Наука нам је такође дала неке погрешне или нетачне одговоре. Није стварно опште правило да се све планете морају окретати и имати дане и ноћи. Још мање је тачно да је трајање дана и ноћи укупно двадесет и четири часа. Према Георгу Гамову Плутон се окреће од истока на запад.¹⁰ То значи да се за становнике Плутона – ако их тамо има – сунце рађа на западу а залази на истоку. Имануел Великовски тврди да није општи закон са све планете да зима настаје после јесени а лето после пролећа.¹¹

Ревизија уџбеника који садржи „научне истине“ се обично врши после кратког времена од објављивања тих уџбеника јер се покаже да те „истине“ нису тачне.

„Агностике и атеисте изгледа ни најмање не узнемираша чињеница да наш уређени живи

свемир постаје несхватљив без хипотезе о Богу. Њихова вера у неки физички елеменат, о коме знају врло мало, има све особине ирационалне вере, али они нису свесни тога.¹²

Наука често захтева од својих верника да прихвате без размишљања и без проверавања многе дорме које су несхватљиве нашим умовима. Неке од тих дорми су ирационалније и мање објашњиве „здравом разуму“ него верске дорме. Међутим, рационалисти никада не доводе у сумњу научне „дорме“. Закон теже је тешко схватити, али га рационалисти за то не одбацују. Многи научни појмови постоје само у машти људи, као, на пример центар, тврд, мек, укусан. Ови појмови објашњавају само реакцију нашег нервног система на нешто што само по себи не постоји. Ми као да ипак прихватамо стварно постојање центра, тврдог, меког и укусног, јер без ових појмова не можемо.

„Што се тиче интелигенције, коју симболизује Луцифер, Принц Интелектуалаца, она ће управо увек бити опречна моралном и духовном развоју и чиниће тешким потрагу за истинском срећом. Рационалиста, који је за последњих четрдесет година имао разлога да посумња у свемоћ разума, приhvата а да не трепне оком слом физичких теорија које су када је он био млад сматране необоривим. Он приhvата несхватљив простор у коме се крећу електрони (три димензије простора за сваки присутни електрон; тридесет димензија за десет електрона). Он приhvата да је електрон „талас могућности“. Он приhvата постојање честице као што је неутрон и анти-неутрон који су измишљени једино због чисте математичке симетрије. Он приhvата, без противљења, постојање, стварност ових парадоксних ентитета које му је забрањено да замишља; а на другој страни он упорно одбацује могућност постојања надприродног, стваралачке сile без које су највећи научни проблеми несхватљиви, једноставно зато што га модели којима га снабдевају чулна сазнања не чине способним да то замисли или представи себи иако је он свестан ограничености тих сазнања. Он зна и чак и не пориче чињеницу да слика свемира коју је он изградио почива на реакцијама детерминисаним у њему краткотрајним делићем (мање од 1 на стотине хиљада милијарди, или 0,000,000,000,001 проценат) вибрација које га окружавају и које пролазе кроз њега не остављајући ни трага у његовој свести. Нема ничег ирационалнијег од човека који је рационално ирационалан.“¹³

Све горе речено указује на то да су и „напредњаци“, познати и као рационалисти, способни да верују, да верују чак и у парадокс и апсурд, под условом да су то „научни парадокси и апсурди“. Њихов здрав разум им налаже да траже опипљиве доказе од религије, али не и од науке. Они верују чак и у чуда, уколико то нису библијска чуда. Они можда одбацују религију једноставно због тога што нису спремни за узвиšенији морални и духовни живот.

Нема више научног изговора за атеизам. Данас када наука и религија употребљавају врло

сличан, ако не и истоветан језик, смешно је употребљавати науку као изговор за сопствену слабост. „Здрав разум“, не важи више као препрека за приhvатање духовних истине. „Одређена доза здравог разума је потребна, као што је со потребна у нашој храни; али његово одсуство је плодотворније него његов сувишак.“¹⁴ Када би здрав разум био покретач људских идеја и акција, свет би још увек био на почетку свога развоја. Здрав разум не дозвољава интелектуалне скокове. Он омета визионарска надахнућа и ужасава се освајања непознатог.

Питање приhvатања или одбијања вере не зависи од научности ни од ненаучности. То није првенствено питање науке већ питање **етике**.

„Када је у 19. веку говорено да треба да игноришемо хришћанску веру јер тако наука захтева, то је говорено у заблуди. Али у 20. веку, и поред тога што је ова заблуда откријена, иста тврђња се упорно понавља.“¹⁵

Лекомт ди Ноа звучи још убедљивије када каже: „Сваки човек који верује у Бога мора знати да ниједан научни факт, уколико је истинит, не може оповргавати (постојање, ММ) Бога.“¹⁶

Исти научник такође изјављује: „Гордост једног научника, који, ма да није сигуран да ће оставити и најмањег трага у историји науке, одлучи да је један Њутн, један Фарадеј, један Максвел, један Опре, или један Пастер био интелектуално недорастао њему, оставља на нас утисак некога који достиже врхунац парадокса.“¹⁷

Слажемо се изјавом Стручних људи Грчке који су изјавили:

„У егзактним наукама, како у физици и математици, тако и у осталим наукама, прогрес савременог истраживања је показао да је покушај да се створи утисак да наука противречи хришћанској вери нема никакав научни ослонац. Нико нема права да меша науку на плану на коме се налазе велика метафизичка питања и да користи име и углед науке као ослонац за нападе на хришћанску веру.“¹⁸

Да овај део текста завршимо речима философа Хенри Бергсона:

„Има ствари које је само интелигенција способна да истражује, али које она сама по себи не може никада наћи; те ствари се могу наћи само инстиктом, али их он неће никада тражити.“¹⁹

Да ли нас је наука учинила срећним?

Да ли нас она може уопште учинити срећним? Морамо признати да је наука много учинила да нам живот учини угоднијим. Имамо много више олакшица него што су их наши преци имали. Са мање физичког напора ми постижемо више јер машине обављају наш посао. Имамо више времена које можемо да посветимо себи, својој породици, својим пријатељима, својим активностима.

Постоје многа техничка средства која наш живот чине лаким и угодним. Проналасци у области медицине чине да наш живот може трајати дуже. Путовања су брза и угодна. У том

згледу све изгледа боље него што је било у прошлости. Али да ли смо срећнији од људи из примитивних заједница? Не изгледа да је тако. апратив, савремени човек одаје утисак несрећног, гоњеног, беспомоћног бића. Свако постигнуће је нове прохтеве који се не могу увек задовољити. Срећа није и не може бити продукт ехнике. Човек у воловским колима може бити стотолико срећан као човек у најбржем авиону, можда и срећнији.

Сваком мора бити јасно да наука не може дужити човеку оно што му религија даје. Вера и зука заједно могу остварити најпогоднију гмосферу у којој је могућа срећа за човечанство. Задатак науке је да учини људски живот удобним, религија му помаже да буде срећан. Наука је задовољава само људски ум, али не и душу. Едино религија може да се обрати души и учини срећном.

Закључак

Без религије људски живот је празан и зпотпун. Без религије духовна равнотежа је у тасности и човек је несрећан. Религија је једини /т духовне еволуције која је неопходна ако људи еле да нађу пут ка миру, слободи и срећи.

Људско друштво, које је тако близу свог етпуног уништења, омогућеног постигнућима науке засноване на негирању, лишене Бога и моралних принципа, има могућност спасења једино јачањем моралних и религиозних стремљења и свакочевним животом у складу са њима. Егзистенција

целокупног човечанства зависи од истинских, верујућих људи. Прихватање и упражњавање религије значи постизање безбедности за људски род. А задатак хришћанства је да искорени животињско у кентауру – а то је савремени човек без религије – и да помогне расту човечанског у људима. Неопходност религије је несумњива јер она представља за човека крила која му омогућавају да се уздигне на највеће висине.

Др Матеја Матејић,
protoјереј–ставрофор

Напомене:

1. Towards Christian Civilization", a Draft Issued by Christian Union of Professional Men of Greece, Athens: The Damaskin Publication, 1950.
2. Исто, страна 21
3. Lecomte du Nouy, Human Destiny, Signet Book Edition, страна 145
4. Morgenpost 4. Фебруар 1955, Хамбург, Немачка
5. Immanuel Velikovsky, Worlds in Collision, Garden City, N. Y.: Doubleday & Co. Inc., 1959, страна 29
6. Velikovsky, op. Cit., страна 31
7. Arnold Tonbee, The Study of the History
8. Toward Christian Civilization, страна 143
9. Observer, 1. јануар 1995.
10. George Gamow, Biography of Earth, 1941, страна 24
11. Velikovsky, op. Cit., страна 6
12. Lecomte du Nouy, op. Cit., страна 135
13. Ibid, страна 100
14. Ibid, страна 130
15. Toward Christian Civilization.
16. Lecomte du Nouy, op. Cit., страна 170
17. Ibid, страна 169
18. Toward Christian Civilization, Declaration, стране 6–7
19. H. Bergson, The Creative Evolution

ХИЛАНДАРСКА ПИСМА ЕПИСКОПА МЕЛЕНТИЈА МИТРОПОЛИТУ ОДНОСНО ПАТРИЈАРХУ СРПСКОМ ДИМИТРИЈУ

Епископ Мелентије (Вујић) заузимао је катедру тимочких епископа од 1891. до 1913. године. Својом епархијом управљао је ревносно и марљиво. Бавио се књижевношћу и посебно је радио на верском просвећењу своје пастве. Живео је повучено и аскетским животом. Почеко је побољевати још као активни епархијски архијереј. Још је више душевно патио, јер није био у могућности да побољша материјално гање свог парохијског свештенства. „Нешто болест, а нешто, и поглавито, немогућност да искупи дану реч своме парохијском свештенству о преуређењу свештеничког стања и укидању незгодног начина наплате свештеничке зараде, што одвеће понижава свештеничко достојанство, учинило је, те је осетљиви Јерарх затражио пензионисање. и савети многоbroјних пријатеља, ни молбе његове браће, нису могле утицати на осетљивост његову. Он је, као звестан црквену државни функционер остао доследан самом себи. Пензионисан је 15. јуна 1913. године.

Добивши пензију, он се одлучи да одмах оде у Св. Гору, како би тамо својим благим саветима био од помоћи користи управљачима поглавито манастира Хиландара, пошто је приликом прве посете стекао уверење да у њему није онако како би требало.

Када је Владика Мелентије одлазио у Св. Гору, рекао је: „Одлазим са управе епархијом стога, што нисам то у стању да испуним своју дату реч парохијском свештенству за преуређење његовог материјалног стања. А ћлазећи у Св. Гору да тамо послужим манастиру Св. Хиландару, дајем своју српску владичанску реч, да се ћу вратити на владичански положај све дотле, док не чујем да је свештеничко стање обезбеђено на поузданој материјалној подлози.“¹

Епископ Мелентије био је у врло срдачним односима са митрополитом београдским и целе Србије имитријем коме је, из манастира Хиландара, упутио четири писма која овде доносимо у целини. У својим писмима епископ Мелентије описује стање у манастиру Хиландару и живот, а такође даје и врло корисне седлоге у циљу побољшања манастирског живота.

Прељубазни ми у Христу брате Мито,²

Писмо братско ми јисмо (од 26/) ирилио сам тије неки дан. Хвала на братској пажњи. А био сам претиску с тобом најчешћи на основу твојог писма од 23. децембра прошле године. Јер ранијим мојим писмом од 22. новембра сам те за нека обавештења из Литургије и ти си у одговору луčитио и чијесно прекорио и мене и ипумана Теофила.³ У истом писму казао си и ово: „О себи немој ми ни писати...“

А сад, када се „интересујеш о мome здрављу и да ли ти се тамо вратити“ ево да ти одговорим и претиску с тобом обновим.

Јуна 4. ја сам био пошао за тамо у Србију. Дойцтовао сам до Кареје. Али ноћу, између 4-5. јуна умalo не царијех од страшнога гушења, посљедице од тешке моје садање болести „емфизема“ - раширења плућа. После 3-4 дана болови се болест ће тешкју болести мане спаја, од које такође сада страдам. Због ових болести а и неког чунтарњег тајанственог гласа да се не крећем никада, ја сам се јевла, с великим муком био ријешио да тамо пођем. Пођах али, ето, тамо не дођах, јер није била волја Божја да се ма куџа из Св. Горе кренем, а то све појтврди и твој братски поздрав: „Чувай за сад Св. Гору“.

У Кареји сам пробавио јун мјесец дана. Из обочења и слабости „исхратио“ сам виште од трећине цijеле суме новаца, којих сам имао! Мислио сам да онде и останем. Али услед немаштине а и превелике скучоте, као и ниског курса нашег динара према драхми (замисли: за 900 динара добио сам само 365 драхми !!), могао сам и преко волје са тугом на срци да се у Хилендаф вратим. Вратих се али ми се и болест поврати! Њу ојача и следеће:

Прије долaska 2.2. епископа Николаја, 2. конзула Трајана, др Јануја и Гавре, јва садбата Хилендафска дођоше једнога дана кој мене и упиташе ме за мишљење да ли да траже установљење Општежитеља у Хилендафу. Ја, без икаква дубљег свестраног размишљања о тој ствари одговорих им: па тражите, молите и усмено и писмено... Само мирним путем и начином... „нека има што виште појтиса...“. Они су тако и урадили, најсмено Садору предали. У томе су дойцтвали у Хилендаф и споменута Госпођа. Прецмет је узеј и озбиљно разматрање. Било је јучено говора и вјећања на конференцијама. Управа није била у начелу противна Општежитељу. Само је износила на видик материјално стање манастира, дугове, немање сада по потребних намирница за Општежитеље и тд. На крају крајева ријешио је да се купи прилози по Србији, и да се ради тога однесе у Србију привремено застава Ђушанова, и тд. - Потом су дошли отишти, а и ја у Кареју. - Али се на томе није прошло. Стање је постало ровито у Хилендафу. Претресано је тијање о Општежитељу на џетачко и на широко. Сви су мање виште уверили се да је то врло тешко и замашно тијање, и да га је у садање вријеме још теже ријешити. У манастиру не само да нема готовине него има и дуга. И не само да нема сличим отијечети Општежитеље него да не може продужити ни за неколико дана! И онда ајд ко је кривац овом несавременом, и може се рећи, неостварљивом у садање вријеме покрету? На крају крајева нашло се да сам ја најглавнији и највећи кривац!.. И пак су биле и такве ријечи да ме треба чак удавити одавде из манастира!..

Сазнавши о свему овоме нешто у Кареји а нарочито по повратку, овде ја сам био пао у очајање, а тиме ми се и болест увјећала. Да, пао сам у очајање с тога, што су и Управа и братство имали разлога да се на мене луčte. Пак виште, што сам и сам знао и стање манастира и немогућност остварења Општежитеља у манастиру и немогућност остварења жеље појединца, тј. установљења Општежитеља у манастиру, јер су и појрими разни, и дохија разна и каса разна и тд. Једном речју никакда се несретнијим нисам осјетио него ли по повратку из Кареје.

Јер болест ми није дозвољавала да куџа йодјегнem одавде, а нисам ни јри новцима, а и куџа бих! Налазећи се у овоме жалосном стању, које сам сам себи својом „ревношћу не по разуму”, стварно сјетио сам се (као и раније) оних твојих ријечи казаних ми 1913. године... „Какви Хиленџар! Куџа ћеш тамо? Зар не знаш да ћеш збогасти чакве неприлике да ћеш се и своја живота ратосиљати??!! А ја те не посматрах. Задњох обде и својим мјешањем ненацелено у Хиленџ. Јослове доведох себе дотле да сам проклињао и дан рођења своја и дан доласка обје!... Стога се ријечима да сасвим заћутим, да буџем као идол: очи имам, али да не видим и тд.. тј. да се ни у какве ствари, ни у какве шослове или Ђорђке Хиленџ. не мјешам, да сматрам себе за живота мртвача и - ништа више. - Толико сам тушта хтео ја овим, или оним Јамоћнем манастиру, али ми се није дало и не да, да ли што сам пречијашан и отуџа несрћне руке, или једини Госпођ Божији зна!

Твоје писмо прочитах сам г.г. епитетропу Мијаилу и игумену Митрофану. Обојица су се изненадила твојим ријечима: „Из манастира се мени нико не јавља“. Јер је сабор Хиленџарски послao преко тебe молбу - извјештај о главним чињеницима што је овамо рађено и шта треба урадити да се манастир помоћне, и тд. Епитетроп Михаило писаће ти о томе.

А на твоје ријечи: „Госпођа која су се тамо бавила десетак дана сва су питања до она прочијала и читаве Јланове најправила“ имам и бићу да кажем само ово:

1. Прилозима, ма колики и каки били не може се осигурати и подржати Оштешките у Хиленџару да буџе трајно. Треба економију манастирску тако и толико развити да манастир има својих и сталних прихода, и то толико колико је потребно за одржавање Оштешкита, и иначе.

2. Друго, манастир треба осигурати са увећањем братства из наших људи. Ово што има сасвим је мало. Нити има потребних људи за економију и рац, ни за цркву. Џевнице - пријазне, црква пријазна!!.

3. Треба увећати и ојачати Управу - Сабор, јер и чијем је мало људи, и

4. Треба увећати и већимати посиладак.

22. јула/ 4. августа 1920.
ман. Хиленџар

С братским срачним поиздавањем
Еп. Мелентије

Њ.В.АЕ. београђском и митрополиту Србије, Господину Гимитрију.

2. ПИСМО

Ваша Светости, Свјатјејши Патријаршије Господине, Господине Гимитрије,
Због дубокошићег доловања моћа нисам никада могао ни помислити да ћу
очекати три најзначајнија догађаја у новијој историји Српскога народа и историји
Српске Цркве: Вајксење, обновљење и увећање Србије; 2. Обновљење Српске
Патријаршије и 3. Избор Ваше Светости за првога патријарха Обновљене
Патријаршије Српске! Раџујем се душом и „брзим руком“ шишупи ове редове.
Раџујем се и првенствено благодарим и славим Госпођа Ђога, који ми праојужи дане
земаљскога живота да ове радосне, много значајне догађаје дочекам, да видим својим
очима оно, о чему су тек по неки стари наши само снијевали, или јесници наши
патријаршки објевали првијење Србије „од Видина до Пирота и од Јадранског мора
до Карађорђских гора“! - Госпођ Божији поиста „наказуја наказа нас“, али „смерти не
прецаје“ нас. „Једо же љубит Госпођа, наказујет...?! Бијасмо због гријехова наших и

шакости људске све изгубили, али ћотом даје нам се чак и оно и онолико колико и чиму се никада најдам нисмо! И још к томе: Госпођ Бог преко свога избранника Његовог Височанства Престолонаслеђеника Александра и других избраника ћећа, ојача и прослави и Српску Цркву, почињавши је на онај високи ступен и ступ, на коме је некада била и сијала светија Српскоме нарођу и православљу, почиже је на ступен Патријаршије!

И још к томе чини: да Ваша Светост, најстарији јеарх Српске Цркве по годинама⁴ и служби Цркви и Отаџбини, да Ваша Светост после преуређења муке у изгнанству, постане Српски Патријархом обновљене Српске Патријаршије! И ко да не ускликне: „Велиј јеси Госпођи и чудна су џела Твоја“!! Овај усклик из дубине душе моје узлеће Свештињему, јер је постао Патријархом Српским мој бивши наставник и чиј сам сађуџник био у винограду Господњем, мој брат у Христу, мој пријатељ, мој „Митра“!

Честитам Ти, мили у Христу брате, ћрлиће те духовно, ничије пајам прец Побом, молећи за светитељски, патријарашки благослов; честитам Ти по стотину пумта ту

Манастир Хиландар

пре велику почаст, која Ти је вишњим Богом а преко српскога свештенства и нарођа указана. Свети Дух нека Ти кријеши, умножије и руководи у новим а тешким патријарашским дужностима и пословима. Истина, стари сте тијелом, али сте кријеши духом па имате и јаку постојију од „менье“ а снажне духом брате своје; окружени сте архијерејима који су и српенији и јачи духом и мотнији снајом него ли какав сам, ћрјенији ја био. Закле у тешким моментима не клоните духом, јер ће Вас Десница Свештиња подржавати, Свети Дух биће нај Вама, а Ваша браћа по Христу постомагати Вас и подржавати оствареле мишице Ваше.

А моја је срећна жеља и к Богу молитва да нови Српски број Српске Цркве, а по руковођством Вашим и Ваших Светих помоћника срећно и усјечено преуливава „живјејској море“, да срећно броди између „Сијеле и Харидбе“, да сарадњом Српскога Патријархата, на целу кога сте, враћају се Христу Богу задбуђене душе српске и восторжествују љубав, истина, правда и мир, православна вјера и хришћански морал у свету Српскоме нарођу.

Ово су најискреније жеље и прећеће молитве Госпођу Богу за Вашу Светост, којој из дубине срца могу кличем: Долгоћенствуј Патријарше Димитрије! Долгоћенствуј; мили у Христу брате, на многаја лета.

У Славном Царско-Српском манастиру Хиландару
25. новембра (8-12.) 1920. год
Св. Атонска Гора

Ваше Светости понизан
Епископ Мелентије
Епископ Тимочки у пензији

Ваша Светости

Прељубазни ми у Христу брате Мито!

Нисам мислио да Ти и то трећи пукт писмом досађујем, али се указа за то потреба да Ти, а поводом писма Твоја од 10-23. фебр. дам нека обавештења, а потом и за једну важну манастирску ствар замолим.

1. Хиленџарски Сабор самостално отпрањава ове послове и дужности и не жели да се ма ко у његове послове мјеша пошто је он једини и одговоран за све што у манастиру бива. Мене су раније затишкивали то о овоме, то о ономе. Али ја сам, покрај тога, а то несрећи мојој, често само сам истицао се и ненацелено у Управине послове мјешао се, због чега сам имао сијасет непријатности и горкога кајања, сузама оливеног! После мојих таквих исхаца, неприлика и цијевних потреса често сам се сјећао Твојих светих ријечи казаних ми при поласку моне у Свету Гору и у Хиленџар... "Каки Хиленџар?! Не тамо; у противном имаћеш великих неприлика да их се не можеш после отпести...?" Ето, овако си ми, у колико се сјећам, говорио. И ове твоје пророчке ријечи тачно су се испуњиле. Тога ради ја сам се у последње време сасвим повукao од свих манастирских послова и ентилртам замолио да ме апсолутно ни за што не титрај, нити ме увлаче у ма какве манастирске послове. И овога времена ја сам цјешом спокојан. С тога „старешине и не долазе у моју ћелију и не казују шта су одлучили“.

2. На Твоје ријечи и замјерку: „Што се не одважаваш да то који пукт служим литургију, то није лебо“, одговарам:

При су главна узрока што ја не служим Св. Литургију: а) Канонска забрана. Јер постоји Посланица Претежа Васељенскога Сабора, упућена Памфилијском Сабору о митрополиту Јевстратију који се због старости и сладости бијаше уклонио са Епархије. У тој посланици вели се да повучени митрополит Јевстратије зафржава само име епископа, а не може ни служити Св. Литургију ни рукојати и тд. Могао би зар не би пукта и да одслужим Св. Литургију, али заједно са другим архијерејем а не сам.

б) Без благослова и одобрења Цариграђског патријарха, ја не бих могао и смeo служити;

в) Моје тешке болести: несвестница, срцобоља, астма-сийња због које неки пукта (особито при влажном и маловитом времену) с муком циши, а о другим болестима и да не говорим. О овоме уверило је се већ давно сво братство Хиленџарско, па ми нико и не помиње о служењу, нити замјера, јер ће да немоћ моју.

Постоје још два узрока, али се они овде не могу споменути. Само толико: да сам могао служити и да сам служио, одавно се не би обрео у Св. Гори. Зржим да ћем се сјетити шта ово значи.

3. Стамињем у своме писму како си тражио да се „помоћ пошаље на првом месту Хиленџару“. Братска Ти хвала на томе. Али има нешто што је за Хиленџар, па и за сав српски народ, много претежније него ли материјална помоћ. А то је умножење, повећање братства Хиленџарскога од нашега српскога племена. То је битно и најглавнија помоћ Хиленџару. Ако оте наша Српска Патријаршија и наша Владика да доиста стварно и сијурно сачува Хиленџар и његове ничим незаменљиве светиње, обично духовно благо, онда треба увећати братство; да Хиленџар што прије добије што већи број Срба. Ово што има - мало је. Сваки од њих готово то 2-3 послушања врши па су се људи већ сустали. А особито у храму Божијему. Са великим напорима - напрезањем врши се богослужење. Јер, „нема ко, нема људи“ - ошити је и истински вадај! Нема ни за економију, а камо ли за свети храм Божији. Још да није странаца

за јај, манастир би с дана на дан ојадао и у економији. Али и странци одлазе. Што остане ради или служи тој баснословно великом платом!!

За, треба повећати братство, о чему сам Ти брате и раније писао. А то је могуће: Нека се установи један Одбор (у који треба да нађемојено ће првота Стева Чимитријевић. Он може овој ствари најбоље помоћи) у Београду. Нека тај Одбор изда проглас јавности са Пљојим одобрењем и благословом. Нека министар војни одобри појединим војницима да лоџи ићи и настанити се у Хилендару, ако зажеле и устраже. Нека Зржава притече у помоћ с јужним трошком до Св. Ђорђи и, вјеруј ми, брате, ускоро би се јавило доста и младића и побожних људи који би похитали у Св. Ђорђу, у Хилендару. За ово потврдим:

Прошли године писао ми је неки Плодор Новаковић, кайлар четврте четре првог батаљона двадесет првог пукка, из Ораовца (Ст. Србија) и молио да дође у Хилендар. Одговорио му да дође. Но, не дође. Сигурно војна власт није му одобрила.- Оитет прошле године, Светозар Дражић из села Шутаца (срез Качерски), понаредник долазио је овде у Хилендар (кадо има једнога ижефулака Богослова који је и Саборни члан), и по повратку био је обећао да ће поново доћи у Хилендар и стално у њему остати. Чује се да је давно очо од купе, да је се Плеби и јављао, али да још нема. Ових дана писао је Милоје Чварковић, гимназиста Аранђеловачке гимназије своме брату од четврте о. Симеону јерођакону и клисацу Хилендарском и изјавио жељу да дође у Хилендар. - А чујо сам да су и многи други изјављивали жељу да се отресу „многотлачевнаћо мира“ у садање вријеме и потраже тихо пристаниште за спасење своје душе у Хилендару.

И, ево, ја Ти не само као патријарха Српскога него и као у Христу брат, и као пријатеља Српскога и као доброга познаваоца Хилендара молим: постарај се, потврди се свом снажом како чумеш и како знаш и колико можеш да се увећа, као да нашега монаштва у Хилендару... Без монаха нема манастира.- Без српских монаха - нема Хилендар.

Али монаха млађих година; монаха Срба који ће хтети и моћи корисно послужити Хилендару, а не ствараца, или инвалида или „пуколова“ који би само на терету манастиру били не на корист. А свакако је и раније и у скорој прошlostи долазило у Хилендар, па су га послије најчешћима и свакојаке гласове или интимиће о Хилендару разносили (нпр. као неки Богодан, или неки Деченић, самозвани доктор! и тд и тд.).

Ово што написах, написах са знањем г. иђумана Митрофана, епитеја Михаила, Саборних чланова: Софронија два имена је еписког Мелентије избрисао који још више и боље знају каквиј је елеменат бивало у Хилендару, а какви људи - Срби моги стварно помоћи Хилендару. - Овамо по њиховом члесном мишљењу, треба шиљати отцда мијјане - световњаке (а не ђотове монахе), световњаке који ће се претходно појубрти искусу овде, потом примићи чин монашки и тако у самој ствари постати Хилендарци. А ови и оваки много су стабилнији и трајнији и послужнији, него ли они који су као ђотови монаси отцда долазили. Изузетак чинили су и могућ чинити српски монаси који су какву школу тада свршили те као економи и чоји су писмени људи могу манастиру послужити. А таквих већ има у Хилендару (епитеј Михаило, бивши дубровачки намесник-економ у Каленићу; Ђорђије, параћински, Госитеј, чредни јеромонах, јерођакон Арсеније, економ на Кумици - јесу свршени ученици монашке школе у Раковици).

У Кареји постоји школа за монахе и искушенике и Хилендар посноси трошкове на ту школу, али сада, на жалост, нема ни једнога свога ученика у тој школи. Молим и ово у виду имајте.

При закључку ове тачке напомињем: тамо је отишао референт Хилендарски, о.

архим. Лукијан. Добро би било да га позовем и с њиме о свему наведеном поразговарате. Премда се на њега не треба ослонити ни ти ствар њему оставити, јер је он заузет другим бригадама и пословима. Он би могао даље нећо ли ма ко други извршити споменуту мисију, тј. да нађе људи за Хиленџар. Њега треба овластити, трошка му дајти и он ће прокрастити цијелу Србију и чистех је сигуран. Мислим као да ће Пледе доће учини шта даље треба.

А сада прелазим на приватне ствари. Ти ми у свом писму велиш: „Зашто ти сада овамо не дођеш да те међнем у који фрушкогорски манастир да мало поживиш...“ Превелика Пти, брате, хвала на тој и толикој пажњи према мени ћејшинаме. А, ево, одговора:

Прошле године четири пукта намјеравао сам да тамо дођем. Тако: први пукт хтео сам ама по Вајску поћи у манастир Св. Наума, па позиву ићмана Саве. Али се разбољех и све до Спасовдана боловах. -У почетку јуна бијах дошао до Карађе и ту чуло не чуријех! Од даљега пуктовања - ни спомена! Прети пукт - хтедах по Вел. Госпођи поћи, али очи Усјековања јеца жив остадах. Новембра четврти пукт - мишљах поћи

Епископ тимочки Мелентије (Вујић)

тамо, али ама па дах и постельцу!! Све ово доведе ме до решења: никада ни корака из Свете Горе. Тим пре што су ми велики св. оци: Амвросије Зографски и Мина, духовник скита св. Ане лично били казали да Св. Гору не остављам до краја живота свога! А ово ми је очи Спасовдана поћврдио и један велики посник (рус Петар) да никада не идем из Св. Горе па чак ни из Хиленџара. у противно: пропашћу!

И доиста, да сам тамо у Србију дошао, ја би свакако отишao до моје браће, али би најтраисао: ем су у сваћи и оте да се цијеле, ем је Вујчин син у айсу! Или да сам очо у Враћевшињу, можда би лично гледао страшни пожар који је прогађао онај цивни конак Књаза Милоша, или би чак и сам у њему изгорео! - Из наведенога увјерићем се, дакле, да Господу Божју, пресветој Богородици и Св. Сави није по воли да Св. Гору напуштам. И ја сам се томе покорио.-

Свете а братске ријечи Пљоје... „да мало поживиш“ пружају ми слободу да исјричам како живим овамо:

Од почетка прошле године покрај боловања било је свакојако. А од друге половине рђаво због нискога курса нашеја динара. Долазило је до тога да сам оз свекалике моје пензије примио само по 142 драхме мјесечно. А и овамо је баснословна скупића. Стога сам тражио оз наше Ђржаве и „доџатак на скупићу“. И ја сам на крају године добио 5.500 динара. Ова сума промењена је у Солуну у ћркве драхме и ја сам за 5.000 динара примио само 1885 драхми!! Међутим, 1912. год. као Србије, као самосталне државе не бијаше, ја сам за 2.403 динара примио 1800 драхми. Као се угореци једно с другим, а с обзиром на овдашњу и саџашњу Србију, доиста човеку мора памет стати!! -А прошлога мјесеца (фебруара) послали су ми за 824 дина (пензија и дод.) само 273 драхме. Са овомицном сумом нити се могу сам издржавати ни својим ученицима (а њих је четворица) помагати, а још што је најтеже: не могу манастиру Хиленџару ничим да се одужим ни одужијем; а он ме је толике године хранио и оз других биједа чувао. За тога није било, ја бих или по Св. Гори простио или

би неће од глаци и жалости умро! - Ових дана писао сам Конзулату и Делегацији у Солуну и молио да ми се на некакав начин појправи ово неиздржљиво стање. Ако не успим, писаћу тада коме треба да ми Ђржава шиље пензију са доцатком или у франковима или у злату. Од манастира имам хлеб, зеитин, стпан, обрв и што шта из башче. А све остало купије се за готових новаца у драхмама. А цијене су: ока кафе - 8 драхми - 25 динара; ока шећера 7 драхми - 21 динар; канџа гаса - око 100 динара! Једна простира коштуја 18 - 19 драхми - око 56 динара и тд. и тд. Срећа је што сам откупио донео готових алини; иначе би се носио као какав „Цевгалија“! Па, ипак слава и хвала Богу на свему. -

Јављам ти овај жалосни доғађај: прије неколико дана некакви зликовци убили су на Маслици (полострво Фраголимен) имању манастирском - монаха Пантелејмона (ученика йок. Галадина) и монаха Теодога (Руса), који су чували стоку манастирску. Све нас је ово поразило. И сада је Маслица - пуста. Ужас!

Много ти написах. Ђратски те моли за ојроштај и срдечно појздравља ђрјешни

18-31. марта 1921. год
у миру Хилендаџи

Мелентије, епископ

Његовој Светости Патријарху српском
Господину, Господину Димитрију

4. ПИСМО

Ваша Светости,

Због скоријега поласка за тада оца јерођакона Симеона, клисара Хилендаџског, устаох са болесничке постеле, болан и преболан, да Вам и ово писмо напишем о следећем:

Четвртог априла послао сам Вам писмо у коме сам између осталог казао и ово: да би дошао тада у Србију ради прикупљања прилога за Хилендаџ, али само појусловом ако би ме Управа мра Хилендаџа на то послала са по потребним пуномоћијем. О томе су већ вођени разговори и извјесне пријреме чинијене.

Али како сам ја тешко болестан, сумњам да ћу се моћи кренути на тако далеки и тешки пут! - Ђрђо, ја сам у ономе писму напоменуо или ујавио Вас заштиту: да ли било чујеха и какве су прилике садашње тада. О овоме и сада понављам и молим да изволите нареџити да ми се хитно, шифрованом дејештом преко Министарства и Генералног Конзула у Солуну јави: можу ли и треба ли ради наведене цели да тада дођем, ако оздравим, или не.

А да би јасније за Вашу Светост било зашто да се тако постуши, ево узрока:

Хилендаџ је за многе и разне репарације по потребно не сто, не веста него и до пет стотина иљада динара. У те репарације спада као највећна и најпотребнија:

Патријарх српски Димитрије (Павловић)

ојправка Јирѓа кој манастира, у који треба што прије смјестити ово огромно духовно благо - библиотеку манастирску са осталим стварима - реликвијама манастирским. Јер сада је сместиште библиотеке врло је опасно и несигурно. - А шта би даље имало да се уради (нпр. ојправка Испоснице, конака на Кареји и тд.) казаће Вам клисаř Симеон.

А на који би се ојет начин најсигурније ће томе мишљењу помоћло Хиландару казаће Вам такође јерођакон Симеон.

С братским насладничјим поздравом, понизан (је)

20. априла/9. маја 1921. год.

у миру Хиландару

Епископ Мелентиј.

П.П. И раније и сада долазио сам до момената кајања што сам изјављивао прео Јурјевом Хиландарском своју готовост да би упутио у Србију ради наведене цели, и што сам и Вама о томе писао у промтлом писму. Јер признати морам да сам и духовно и тјелесно толико пореметен да низакуда нисам и низашта нисам, па тако је и сад. Само јаучем по манастиру и ништа више!! Према томе, можда ће најбоље бити да се оставим света, да само облакујем себе и да чекам судени дан овде или на Кареји. Тим прије што ја смињам у ма какав и ма колики усјех у најјераваној мисији иојој тамо. А ви то још боље знате те ову ствар и ријешите, договорно са ћ. Патићем, коме сам такође писао.

Мелентије, еп.

Његовој Светости Патријарху Српском
Господину, Господину Димитрију.

И пре епископа Мелентија живело је у манастиру Хиландару неколико српских архијереја, вольно или чевољно. Сличан случај био је и с другим нашим манастирима, у старијој и новијој историји наше Цркве. Међутим, мора се признати да то није никада било једноставно, јер су монаси у манастирима навикли на свој, манастирски, начин живота, којим је управљао настојатељ манастира. Бившим, пак, епархијским архијерејима, који су годинама, опет управљали својим епархијама није било лако да се прилагоде животу којим руководи старешина манастира.

Иако је епископа Мелентија красила смерност и доброта, ни њему није било лако у новој средини. Зато му је патријарх Димитрије и саветовао да избегне одлазак у Хиландар.

Епископу Мелентију испунила се жеља и он је непосредно пред своју смрт, иако већ тежак болесник, успео да посети своју Отаџбину. После сахране краља Петра Првог, епископ Мелентије састао се у Сремским Карловцима са патријархом српским Димитријем и члановима Светог архијерејског сабора који су га овластили да у манастиру Хиландару буде званични представник Цркве и Државе. „Ах! Да ли ће ми Свевишњи дати само голико здравља и моћи, да стигнем на дужност своју, да са правом у рукама поведем ону славну задужбину силних и смерних Немањића ка болој будућности, да свакога тамошњег брата у Христу упутим на мудар пут, приводећи га заједничкој трпези, да уведем разумну економију, да повећам братство, отварајући му широко поље зада и умном усавршавању и на изучавању разноврсних заната, најзад, да радом својим привучем тој српској светињи и умне и имовинске богаташе“—говорио је епископ Мелентије.⁵

Све су ово биле добре жеље и намере, али, и да је дуже живео, епископ Мелентије ништа од свега овога је би могао учинити, јер је манастир Хиландар био, а и данас је, под јурисдикцијом Цариградске патријаршије.

Епископ Мелентије умро је у манастиру Хиландару 25. октобра (7. новембра) 1921. године. У њему је Српска православна црква имала заиста „узоритог Јерарха, монаштво свога угледног представника, српско свештенство истинског пријатеља и врлог борца за преуређење свештеничког имовинског стања...

Као пензионисани епископ у Хиландару ублажавао је вазда заоштрености међу монасима и био, нарочито млађим монасима, као прави духовни отац и неуморни саветник⁶.

САВА, епископ шумадијски

Напомене:

1. Преосвећени Мелентије, бивши епископ тимочки, Гласник Српске православне патријаршије, Београд 1921, 363

2. Писма епископа Мелентија чувају се у Архиви Светог архијерејског инода у Београду. У овим писмима епископ Мелентије обраћа се митрополиту Димитрију, пре избора за патријарха српског са „брате Лито“. Патријарх Димитрија су, као пароха лаповског његови парохијани од милоште звали „поп Мита“. Он их је и као патријарх врло често посећивао и осветио им нову цркву Преподобне матере Параскеве.

3. Овде се, вероватно, ради о игуману Теофилу (Стефановићу), који се бавио литургичким питањима.

4. Најстарији по рођењу јерарх васпостављене Српске патријаршије био је архиепископ цетињски и митрополит Црне Горе и Брда Митрофан, који је рођен 15. марта 1841. Патријарх Димитрије рођен је 1846. године.

5. Преосвећени Мелентије, бивши епископ тимочки..., исто, 364
6. Исто.

СЕДАМДЕСЕТ ГОДИНА ЦРКВЕ РОЂЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У МАЛИМ КРЧМАРИМА

Село Мало Крчмаре, на путу Крагујевац – Рача Крагујевачка, настанио је житељима досељеним из Босне, Црне Горе и са Космета и то, највероватније, крајем 17. и почетком 18. века. Надгробни споменици на мало-крчмарском гробљу, подигнути 1750. године, потврђују горњу претпоставку.

Такође постоји и насеље Велико Крчмаре, старо готово исто колико и Мало, само што је оно насељено житељима са Косова и Метохије и то, свакако, у време Сеобе Срба 1690. године.

Зашто се села зову Мало и Велико Крчмаре? По предању Мало Крчмаре су населили најпре два брата од Остојића, а Велико зато што се ту населило више браће, па је било више дома. Такође, по предању у засеоку „Старо Село“ постојала је крчма, у којој је радила крчмарница Јана, а у коју су често навраћали хајдуци и пили вино. Израз „код Јанине крчме“ и данас је актуелан.

Житељи села Малих Крчмаре, пре подизања своје цркве, одлазили су на молитву у Сипић, Јарушице, па чак и у манастир Грнчицу код Жировнице, а неки и у ботуњску цркву. Тако је било све до 1928. године када су Крчмарци, својим прилозима и добровољним радом, а под руководством председника општинског одбора Илије Милошевића, успели да добију дозволу од грађанских власти, сагrade нову цркву и образују своју самосталну парохију.

Први камен темељац положио је Милан Срећковић, земљорадник из Великих Крчмаре, а његова домаћица Анка, за све време изградње храма, спремала је ручак за мајсторе.

У архиви Парохије малокрчмарске чува се Уговор закључен између Одбора за подизање цркве, кога су потписали Илија Милошевић и мајstor Стамен Милић, зидар из Црне Траве. Иконописац је био из Крагујевца.

После изградње цркве приступило се подизању звонаре, јер се унапред знало да ће велико звono од 370 килограма поклонити краљ Александар, а друго браћа Петровићи, воскари из Крагујевца.

Освећење храма обавио је викарни епископ Др Иринеј Ђорђевић,

потоњи епископ далматински, на дан Мале Госпојине, уз асистенцију осам свештеника и једног ћакона. Чину освећења присуствовали су и ови свештеници:protoјереј Петар Ђорђевић, архијерејски намесник лепенички, Андреја Божић, парох бадњевачки, Милутин Настасовић, парох сипићки, новорукоположени парох крчмарски и мноштво верника из села и околине.

Доласком свештеника Милована Стевановића за пароха малокрчмарског остварио се план о подизању звонаре у Малим Крчмарима. Прихваћен је пројекат арх. Владислава Славковића из Крагујевца, али на дозволу, од грађанских власти, чекало се скоро две године. Зато су први радови започети тек у августу 1958. године. Извођач радова био је Боривоје Ранђеловић, грађевински мајstor из Крагујевца.

Радови на звонари су прекинути да би се наставили у 1959. години. Други део звонаре зидао је Живан Радовановић, мајstor из Грибица. Овом приликом црква се обавезала да главном мајстору обезбеди радну снагу и храну. Бригу око свега овога прихватио је Црквени одбор на челу са свештеником Милованом Стевановићем.

Године 1960, извршена је електрификација парохијског дома. У 1962. години генерално је обновљена црква, споља и изнутра, а такође је окречен новоподигнути звоник.

У току 1964. и 1965. године подигнута је црквена сала за народ. Касније су довршени и парохијски дом и црквена канцеларија, а постављена је и нова ограда на црквеној порти.

Године 1985, protoјереј Милован Стевановић, сада парох бадњевачки, разрешава се од даљег опслуживања парохије малокрчмарске, а парохију прима свештеник Милорад Живковић. Новопостављени парох настоји да настави где је његов претходник стао. Прва брига новог пароха била је да препокрије храм бакром. Одмах се отпочело са припремама и већ 1988. године завршено је покривање цркве бакром.

Године 1992, парохију малокрчмарску поново прима на опслуживање protoјереј Милован Стевановић, парох бадњевачки, а 1995. за пароха малокрчмарског постављен је свештеник Велибор Јовановић, који је успео да за ово време фрескопише цркву.

Црква у Малим Крчмарима

Новопостављени свештеник Михаило Радић службовао је при овом храму 16 година, од 1928. до 1944, када одлази у добровољце и одатле му се губи сваки траг. Као свештеник остао је у лепој успомени међу својим парохијанима. После њега парохију малокрчмарску опслужује прота Милутин Настасовић, парох сипићки.

У првој 1945. године, за пароха малокрчмарског постављен је Илија Мојсић, вероучитељ из Крагујевца. За његово време срећёна је унутрашњост цркве која је, услед земљотреса, била напукла.

Године 1953. свештеник Илија Мојсић, по завршетку правних наука, прелази у државну службу у Крагујевац, а на парохију малокрчмарску долази јеромонах Михаило Стојадиновић, а затим свештеник Проко Прокић.

(Из Летописа цркве малокрчмарске)

ОСВЕЋЕН КРСТ ЗА ХРАМ СВЕТОГ ПРОРОКА ИЛИЈЕ У БРЗАНУ

Црква у Брзану, тзв. „Нова црква“, подигнута је 1928. године, пред „Старе цркве“ брвнаре из 25. године. Храм је посвећен зетом пророку Илији, и осветио је патријарх српски Димитрије, кадашњи учитељ брзански. На њен освећења патријарх Димитрије писао је на антиминсу ове речи: „у цркву освети некадашњи учитељ брзански, а сада патријарх српски.“ Црква је озидана каменом српсковизантијском стилу.

Вредни парох,protoјереј Звонимир Витић, својим доласком на њен освећење у парохију 1979. године, много је иницирао да је стање у цркви и рохији на завидној висини. Храм је веома уредан и беспрекорно ст, снабдевен светим утварима, а ће је ива Црква у Брзану сведочи Христос. У читавој Епархији овде је највиши број деце похађао веронауку.

У недељу 21. јуна ове године освећен је крст за храм Св. пророка Илије, дар Душана Костића, који се налази на привременом раду у Аустрији (Салцбург), чија је вредност 4.000 ДЕМ. Крст је израђен у Салцбургу од прохрома и висок је преко 3 метра.

Освећење је извршио, у 18 сати, епископ шумадијски Г. др Сава. У то време у порти цркве брзанске искупила се жива Црква: деца, млади и њихови родитељи. Девојчице у шумадијској ношњи, на улазу у порту, предају букет цвећа Преосвећеном Епископу, а свештенство у литији корача ка храму. Народ у дугом шпалиру, бацајући цвеће, поздравља радосно свога Госта. Испред храма, где је постављен крст, отпочео је чин освећења. Присутнима се обратио Епископ Сава изразивши, најпре, своју радост што увек, када дође у Брзан, доживи нешто ново. Похваливши њихову ревност, Преосвећени је посебно

нагласио да би било узалудно да зидамо храмове ако не би имао ко у њих да долази.

На крају Преосвећени је позвао родитеље да и даље шаљу децу на веронауку и да увек буду, попут свог заштитника Светог пророка Илије, ревнитељи за дело и правду Божију.

Касније је постављена бела трпеза у црквеном сали, која је била испуњена гостима и мештанима.

Епископ се захвалио домаћинима на гостопримству, а затим је прешао испред парохијског дома, где се задржао извесно време у разговору са присутним свештенством, којих је било петнаестак, интересујући се за њихов рад.

Ових дана крст је подигнут на куполу храма, а храм се покрива бакром.

Драгослав М. Степковић,
protoјереј

ПРВА СЛАВА НОВООСВЕЋЕНОГ ХРАМА У БЕЛОШЕВЦУ

Године 1989. добијена је звала за изградњу парохијског дома у Белошевцу. Била је то за дозвола од државних власти сле педесет година да се у шумадијској епархији гради нови зам. Исте године, у септембру, су тивени и освећени темељи џејх храма у Белошевцу, свећеног Светом великомученику српском кнезу Лазару. Изно време је учинило да је радња овога храма трајала више девет година.

Дана 14. јуна ове године кодејствијем Преосвећених епископа шумадијског Господина Саве и браничевског Господина

Игњатија освећен је храм овог великомученика кнеза Лазара у Белошевцу. Делић штију Св. кнеза Лазара донео је освећени епископ Игњатије и јојио их у Престо храма.

На Видовдан, када је црква прславила своју прву храмовну славу, Свету архијерејску литургију служио је Преосвећени епископ Сава са четворицом свештеника и двојицом ђакона.

У току Литургије владика Сава се обратио присутном народу и истакао величину честитог кнеза Лазара и његово опредељење за Царство Небеско. Приневши себе, заједно са својим саборцима, као жртву на Олтар слободе, српски народ је у њему црпео надахнућа када је утонуо у таму ропства, које је трајало пет векова. У својој надахнутој проповеди Преосвећени је описао пут моштију кнеза Лазара кроз векове, које су, у једном тренутку, стигле чак до Сент Андреје. Оне су пре десет година, најзад, нашле свој мир у манастиру Раваница, задужбини Кнежевој, подигнутој за његова

живота и намењеној за његово вечно почивалиште.

Призвавши благослов Божији на све који припадају овом новоосвећеном храму, владика Сава се помолио да моћна заштита Светог кнеза Лазара чува њих и њихове домове, а они да испуњавају овај храм својим учешћем у Светој литургији.

На крају Литургије извршен је трикратни опход око светог храма и пререзан славски колач испред храма. Преосвећени је потом честитao славу братству храма и свима парохијанима који припадају овом храму.

Домаћин колача Милинко Милетић приредио је трпезу љубави за госте и званице.

Око 12,30 сати Преосвећени епископ Сава је, уз звуке звона, испраћен из Белошевца.

Д.М.С.

Освећени темељи храма Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама

ДА МАЈКА БОЖИЈА СА ТРИ РУКЕ ЗАГРЛИ СРПСКИ НАРОД

И пре него што је међу Србима почело молитвено обележавање осамстогодишњице подизања српског светогорског Хиландара, мајке свих наших цркава и манастира, мајке свих наших богословских школа и свих универзитета, и пре но је Шумадијску епархију у Крагујевцу походила и осветила икона Богородице Тројеручице, епископ шумадијски Сава је одлучио да храм у приградском крагујевачком насељу, у Малим Пчелицама, буде посвећен најпоштованјијој икони код нашег православног народа. Малопчеличка црква је једна од неколико, које се граде надомак Крагујевца. До скоро је преко сто педесет хиљада православних верника овога града имало само два храма, подигнутих до краја прошлог века, када је Крагујевац имао осам хиљада становника.

На Томину недељу, 26. априла ове године, Преосвећени епископ шумадијски Г. Др Сава заказао је освећење темеља нове цркве у Малим Пчелицама, јединој која је у Српској патријаршији посвећена чудотворној хиландарској икони Богородице Тројеручице. У свом поздраву присутнима малопчелички парох, јереј Зоран Митровић, у поздраву је изговорио молитву

Господу да Мајка Божија са три руке загрли и благослови српски народ, како бисмо могли да се вратимо Господу Богу и своме православном, светосавском назначењу.

Пред врло великом бројем верника, међу којима су били и градоначелник Крагујевца г. Верољуб Стевановић са сарадницима, пројектант малопчеличког храма г. Радослав Прокић и велики број новинара, после чина освећења темеља, епископ шумадијски Г. Др Сава, на почетку проповеди је нагласио, да се велики број храмова у Епархији шумадијској не зида нама на славу, јер „нама никаква слава не треба, него само Твоја слава – Тебе Господе на славу, а нашем народу на корист“.

О Хиландару, где се чува света икона којој је посвећен овај храм, Епископ шумадијски је рекао: „Какво је било стање у земљи за свих ових осам стотина година, тако је било и у Хиландару. Како је било у Хиландару, тако је било и у земљи – никад другачије. Хиландар је остао и остаће светиња нашега народа. Мењаће се само људи који ће давати свој допринос одржавању тога манастира и бељежити његову историју, или златним или црним словима – то све зависи од нас људи.“

У епископској беседи посебно место нашла је чињеница да се црква у Малим Пчелицама подиже поред гробља: „У овој светињи ви ћете се састајати са Богом и са умрлим прецима вашим који почивају поред овога новога храма. Лепше место нисте могли изабрати. Овде ћете се молити за њихове душе, а њихове душе гледају на све нас данас. Сви они који су умрли у нади на живот вечни и васкрсење, живи су, и они учествују са нама у овом светом обреду. После Свете литургије, на којој ће се помињати њихова имена, обавезно би требало посетити њихове гробове, јер и они су некад били оно што ми данас јесмо, а ми ћемо бити оно што су они сада.“

Наш архијереј је проговорио и о празноверицама и нехришћанским обичајима посвећеним умрлима, указујући да нема никакве користи од скупих даћа, венаца и цвећа.

Током трпезе љубави разговарало се о потреби да се у околини Крагујевца започне градња још неколико православних цркава. Са тиме су сагласни и градски функционери, који ће омогућити резервацију локација за нове Божије куће.

Н. Ј.

Исповест свештеника Оplenачког намесништва у Жабарима ДА ЛИ СМО И МИ, КАО НАШИ ПРЕЦИ, БОГАТИ ВЕРОМ?

Епископ шумадијски Г. Др Сава служио је у петак, 3. априла ове године, у Преображенском храму у селу Жабарима код Тополе прећеосвећену Литургију, након које је свештенство Оplenачког архијерејског намесништва приступило великопосној исповести. Служење Архијереја и присуство великог броја верника, били су прилика да се разговара о унапређењу верског живота у овој парохији. Изражен је велики интерес да се храм Св. Преображења у Жабарима, једна од најмонументалнијих и најзначајнијих цркава у Епархији, доведе у ред, односно да се одржава адекватно, како би и данас њена лепота дошла до изражава.

„Покољења дела суде, речено је. Ми служећи овде прећеосвећену Литургију, стару исто скоро као хришћанство, можемо са свима вама да дамо оцену о прецима и да кажемо, судећи по овом храму, највећем сеоском у Шумадијској епархији, били су богати вером. Ми данас сигурно не би били у стању, посебно у овој беспарици, да подигнемо овај вели-

чанствени храм. Али ако нисмо у могућности да га подигнемо, дужни смо да га одржавамо“ – упозорио је владика Сава.

Током сусрета са Владиком, свештеници Оplenачког архијерејског намесништва, обавестили су га о новостима у парохијама, затражили благослов и савете за будуће делатности. Најпријатнија вест била је да су два нова храма у намесништву, Св. пророка Илије у Трнави и Сабора Срба светитеља у Јунковцу, приведена крају и да ће током ове године бити освећени.

У ВУЧИЋУ ОСВЕЋЕНИ ТЕМЕЉИ ХРАМА СВЕТОГ МАРКА

Број нових храмова који се зидају у Шумадијској епархији приближава се стотини, мада је прва дозвола за подизање једног парохијског храма добијена пре само девет година.

„Нека би Бог дао, да храм Св. апостола и јеванђелисте Марка у Вучићу буде завршен за две године, да га осветимо, ако Бог даде, двехиљадите године од рођења Господа нашег Исуса Христа. Цео љишћански свет се припрема да прослави овај биларни рођендан“ – рекао је 22. фебруара ове

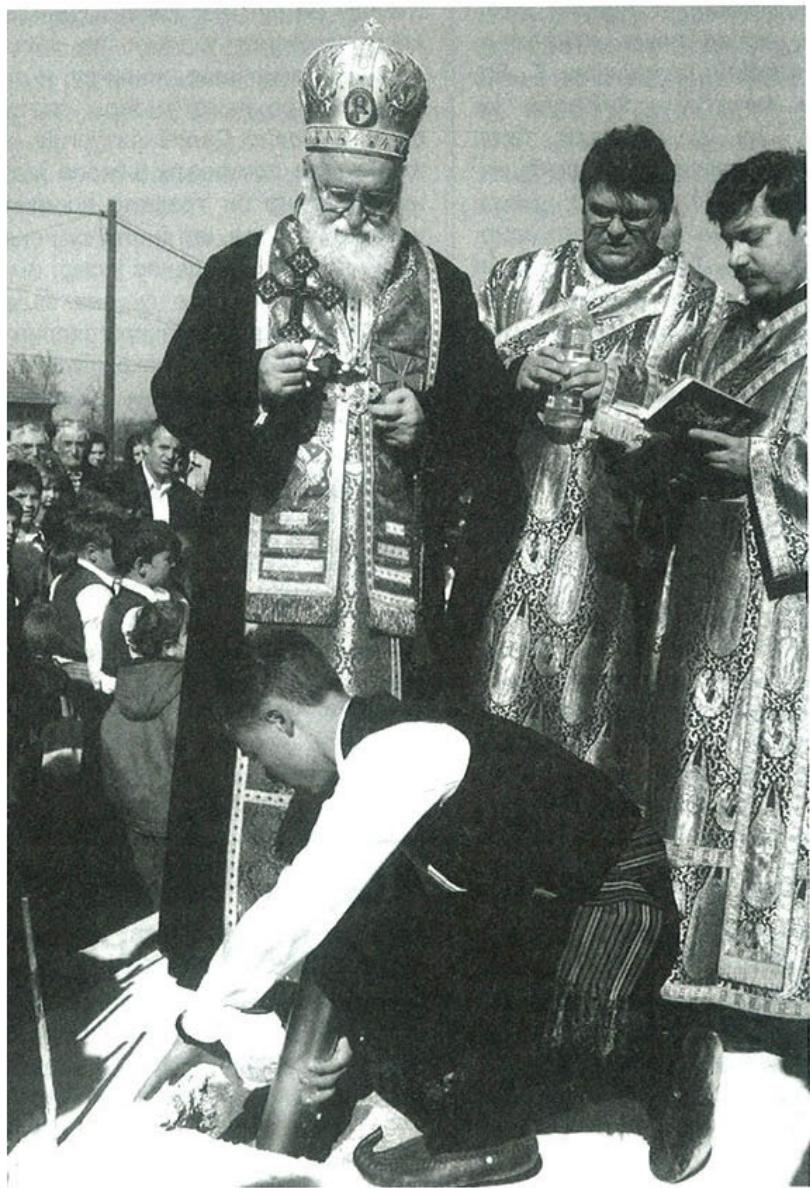
у врло великом броју, што Вучић више неће бити „пусто село“, како се некад говорило за насеље без цркве. Слушајући песме током чина освећења, док је Архијереј кропио темеље будуће Купе Божије, учесници свечаности могли су да се увере и у данашњу актуелност најлепших стихова испеваних у славу Бога. После уградњивања повеље о новом храму, који ће се градити према пројекту арх. Радослава Прокића, шумадијског Рада Неимара, проповедао је епископ шумадијски Г. др Сава:

„Данас је село Вучић са околним насељима добило крајичак неба, део неба је одсечен и спуштен је доле, овде на земљу. И ви ћете се састајати овде са Господом у молитвама и сједињавати се са Њиме, који каже, Ја и Отац заједно. Ви ћете тада бити у том сједињењу у светој тајни причешћаједно са Њиме, са Богом Оцем и Богом Духом Светим, који је нашим рукама осветио ове темеље. На овом месту вршиће се величанствена тајна, тајна свете евхаристије и све што се буде радило овде на земљи, вредноваће се горе на небу.“

Говорећи о апостолу и јеванђелисти Марку, коме је посвећена нова црква, Преосвећени владика Сава је рекао да је он био испружена рука Господа Исиса Христа у овоме свету, као што смо сви ми испружене руке Божије. О апостолским временима наш архијереј је још рекао: „Први хришћани, у првом реду апостоли, па потом ученици и сви остали хришћани древних времена хришћанства, били су врло скромни. Само на једном месту Св. апостол Марко помиње себе у Јеванђељу, и то без навођења свога имена. Говори о младићу који је пратио Господа Исуса Христа приликом Његових страдања, значи да је својим лицем, својим очима видео живога Бога оваплоћеног у телу, када су Га водили непријатељи на распеће, на Голготу. Био је сарадник светих апостола Петра и Павла, видимо га на првом мисионарском путовању Св. апостола Павла као близког сарадника Св. апостола Варнаве, који ужива велики углед у хришћанству, у нашој Православној цркви. Св. апостол Марко од данас ће бити ваш заштитник, као што је и до сада био, као заштитник овог села он ће узносити престолу Божијем ваше оправдане молитве и ваше жеље.“

Домаћини су приредили белу трпезу љубави и том приликом о жељи житеља Вучића да што пре подигну храм, говорио је професор Малиша Станојевић. И овом приликом присутни су имали прилику да чују речи поуке свога архијереја.

Н. Јованчевић

Нека су срећне и благословене све оне руке
које буду помогале подизању храма
Светог апостола и јеванђелисте Марка у Вучићу

Удине Преосвећени епископ шумадијски Г. др Сава, свећујући темеље још једног светог храма, у селу Вучићу, надомак Раче Крагујевачке.

Право пролећно време те фебруарске недеље зећало је радост верника и свештенства, окупљених

ДОБРИМ ДЕЛИМА ЂЕМО СЕ ОПРАВДАТИ ПРЕД ГОСПОДОМ

На архијерејској литургији у храму Преподобне матере Параскеве у Горњој Трешњевици, код Аранђеловца, коју је 17. маја ове године, пре освећења темеља новог парохијског дома, служио Преосвећени епископ шумадијски Г. Др Сава, уз учешће епископа славонског Лукијана, свештенства Орашачког архијерејског намесништва, ђакона Саборне крагујевачке цркве и верног народа венчачког краја, наш архијереј је проповедао на еванђељску тему (по Јовану) о Исусу и Самарянки. Тумачећи Спаситељеву проповед презеној жени из Самарије код Јаковљевог бунара, владика Г. Др Сава је најпре поучио свештенство, да свака проповед, без обзира колико је верника слуша, има своју сврху, јер Исус Христос своју најбољу беседу држи само једној посрнулој жени – и те речи и данас одзывају у целом свету. Бог је сваког човека створио као оригинал, сваког од нас по имену познаје, јер сваки појединац је посебан, са сваком особеном душом он разговара насамо. „Ми разговарамо са Богом нашим у молитвама, и Господ нас слуша. И сваку нашу поверену молбу Господ услишава. Неће сваки онај који говори – Господе, Господе, ући у Царство Божије, него онај који твори вољу Господњу. Поред молитава, поста, потребна су добра дела којима ћемо се оправдати, јер Бог каже – немој да се појавиш преда мном празан. Ни Бог нас није празне пустио у овај свет, него нас је пустио са даровима. Дао нам је дарове да их умножавамо и чека да их вратимо. Неко ће их вратити у трећи час, неко у шести, други у девети час дана свога живота а неко у дванаesti час. И Господ ће под-

једнако све примити и свима ће дати праведничку плату“, подсетио је владика Сава присутне.

Након литургије и освећења темеља трешњевичког парохијског дома, који ће садржати салу за

помињали су и показивали географске карте где се налазе наше светиње, наше цркве и манастири, и тако је била створена Југославија. И ови наши храмови биће тапије као што су храмови мана-

Епископ шумадијски Сава за време Свете архијерејске литургије у храму у Горњој Трешњевици

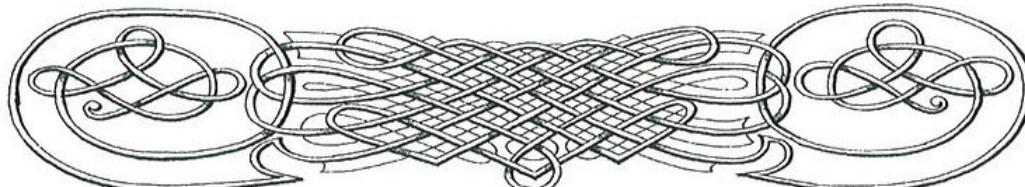
наставу веронауке, приређена је трпезаљубави. Том приликом архијереје, свештенство и вернике поздравио је парох Душан Надрљански.

Радостан због надахнуте и богоугодне беседе месног пароха, Његово Преосвештенство епископ шумадијски Г. Др Сава, говорио је о многим важним питањима наше духовне стварности. Говорећи зашто је неопходно зидати многе нове храмове, Преосвећени владика Г. Др Сава је рекао: „Када је била Мировна конференција, после Првог светског рата, у Паризу, Јован Цвијић, Михаило Пупин, Станоје Станојевић, епископ Иларион Зеремски и многи други који су били били права нашега народа,

тира Дечана, Пећке Патријаршије, Грачанице, Девича тапије наше на Косову, у тој колевци нашега народа и наше Цркве.“

О потреби веће слоге и љубави међу Србима, наш архијереј каже: „Ми Срби патимо од тога да кажемо како смо небески народ. Али не можемо бити небески народ, ако убијамо један другога, клеветамо један другога, не помажемо један другога, завидимо један другоме. Молим вас да се не делимо више. Цркву не интересује којој ћете ви политичкој странци припадати. Господ Исус Христос је политика наше Цркве.“

Н. Ј.

Синајски архиепископ Дамјан посетио Шумадијску епархију

И ДАНАС МОЛИМО БЛАГОСЛОВ СИНАЈСКИХ СВЕТИЊА

Aрхиепископ Дамјан је први поглавар Синајске православне цркве који је посетио Српску патријаршију. Током боравка у Србији, на дан Вазнесења Господњег (28. маја 1998) био је гост епископа шумадијског Г. Др Саве, који га је, пред почетак Литургије, са српским архијерејима, епископима – банатским Хризостомом, бачким Иринејом и браничевским Игњатијем, дочекао у Владичанском двору у Крагујевцу. На Литургији у Саборном Свето-Успенском храму началствовао је синајски архиепископ Дамјан, уз саслужење четири српска епископа,

њима, празник Преображења Господњег је у врло великом поштовању у српском народу. Духовне везе између наше Цркве и Цркве Светог Синаја биле су врло дубоке и трајне.

Као што је Господ апостолима обећао силазак Св. Духа, и на данашњи дан испунио их радошћу, тако је и нас данас Господ обдарио радошћу, јер нам доносите дух и благослов Св. Синаја. Нека би Бог дао да по Вашим молитвама наше монаштво васкрсне, да се наши манастири испуне новим монашким снагама, као што су некад синајски монаси својим радом попунили

празне наше манастире у средњем веку.

Молимо Вас да примите причасну чашицу, као симбол једне вере, заједничке евхаристије, и када будете приносили бескврну жртву у овоме путиру, у њему ће се сједињавати наше радости и наше жалости заједно са крвљу Господа нашега Исуса Христа, која се излива за живот света.“

Његово Високо-преосвештенство архиепископ синајски Г. Дамјан, у Саборној крагујевачкој цркви, на поздрав домаћина, одговорио је: „Шта је шест векова у вечности Господњој, који су прошли од тада, када су се први синајски монаси нашли на овом простору. И ево и нас, иако нисмо

Са Литургије у Саборном храму у Крагујевцу: архиепископ синајски Дамјан и епископи - шумадијски Сава, банатски Хризостом, бачки Иринеј и браничевски Игњатије

зише свештеника Синајске и Српске цркве, као и пет јакона. Певао је хор Саборне цркве под управом протонамесника Станка Секулића.

На крају Литургије, високог госта, архиепископа Ђамјана, домаћин, епископ шумадијски Г. Др Сава, поздравио је овим речима: „Пре пуних шест векова, седам синајских монаха, седам грлица који воле тустину, дошли су у нашу земљу. У нашој земљи установили су пустињачко монаштво и оставили врло дубок траг у читавој лепези наших манастира, од Св. Стефана код Алексинца па све до манастира Базјаша, данашњој Румунији. Култ преподобног Романа, једнога од седморице синајских монаха и данас је зрло велики у нашој Епархији. Неколико наших парохијских храмова њему је посвећено. Захваљујући

тако свети и иако се не налазимо у таквом духовном стању, као што су били ти свети људи који су успели да својим светим молитвама посвете ову земљу са својим подвигничким напорима и знојем, да посведоче саму суштину хришћанске вере, у теорији и пракси, кренујмо у сусрет овоме многострадалном народу, који зна да се бори, али исто тако уме да опстаје и да истраје у вери својих отаца и уме да даје и живот свој за те вредности, као што је то показао у прошлости, али и у садашњем тренутку. У овом величанственом храму доживели смо сви заједно величину саме православне вере и Православне цркве.

Имао сам велику част да началствујем у овој Светој литургији са својима у Христу браћом архијерејима и часним свештенством, али и са благо-

честивим народом, да уживамо сви заједно у небеским благодетима и даровима Господа нашег Исуса Христа. Пренели смо, духовно и практично, благослов са Свете Горе синајске, са оне Горе по којој је сам Бог ходио, са оне Горе, коју је осветио давши десет Божијих заповести своме великом пророку Мојсију, давши, не само своме изабраном народу, већ и свом човечанству, Закон, Закон у коме се садржи све вечне истине које се не могу превазићи. Тада се Закон, као што зnamо, садржи и сажима у само две еванђелске поруке: да волимо Господа свим својим срцем и свим својим умом, свим својим силама и снагама, и друго, ближњега свога да волимо као самог себе, наравно, не више од самог Господа.

Нисмо само донели са собом, већ смо и узели пуно од вас, поготово сада, доживљавајући ту истину да је свака Света литургија, Света евхаристија,

понављање онога Богојављења на Гори синајској, јер је Света евхаристија заједница човека са Господом Богом, са оним Господом Богом који је на Светој Гори синајској говорио пророку Мојсију. Причестили смо се телом Господа Бога, сина Божијег и тиме стекли непролазну благодат и снагу Господа нашега."

На крају беседе архиепископ синајски Дамјан захвалио се домаћинима на срдачном пријему и позвао је вернике да посете манастир Св. Катарине, средиште Синајске цркве, до кога се стиче за шест сати од Каира. Овај манастир је и данас привлачен за многобројне поклонике жељних благодати првих хришћанских светиња.

Током боравка у Шумадијској епархији, поглавар Синајске цркве, посетио је, у пратњи домаћина, манастир Каленић и новоизграђени варварински храм, који је посвећен Св. Катарини, заштитници Синаја.

Нови правојерарх атински и целе Грчке УСТОЛИЧЕН АРХИЕПИСКОП ХРИСТОДУЛ

После смрти блаженопочившег архиепископа Серафима, Свети архијерејски сабор Грчке цркве састао се 28. априла у Саборној цркви у Атини и уз присуство министра образовања и вера изабрао новог архиепископа атинског и целе Грчке, Г. Христодула, досадашњег митрополита димитријадског и алмирског, са седиштем у Волосу.

Новоизабрани архиепископ је свакако један од највиђенијих архијереја и његов избор је прави благослов Божији за братску нам Јеладску цркву. Новоизабрани архиепископ је дете Цркве, од малена. Али ипак, духовна веза са садашњим митрополитом пирејским, који је више од 40 година његов духовни отац, разгорела је у његовом срцу још јачи жар да свој живот потпуно посвети Господу. Када је 1958. године садашњи митрополит пирејски Калиник основао братство „Златни извор“, Његово Блаженство је био један од првих чланова. Вођено својим духовним оцем архимандритом Калиником целокупно братство је 1961. године прешло у манастир Варлам на Метеорима. У то време, већ као дипломирани правник, Његово Блаженство прима монашки постриг и убрзо затим бива рукопложен у чин јерођакона. Истовремено почињу и његове прве успешне проповеди у храмовима у Трикали и Каламбоки.

Малобројно, али способно, образовано и пре свега, пуно мисионарске љубави, братство манастира Варлама је оставило дубоког трага у духовном животу хришћана оближњих места. Садашњи архијепископ добија 1965. године чин

Архијепископ грчки Христодул

јеромонаха и архимандрита и бива постављен за старешину и проповедника храма Успенија Пресвете Богородице у Фалиру, Атина. Истовремено је обављао и дужност секретара Светог синода. У међувремену, је поред Правног факултета завршио и Теолошки на Атинском универзитету, а неколико година касније је и докторирао

на поменутом факултету. За митрополита димитријадског и алмирског је изабран 1974. године. Од тада развија снажан мисионарски покрет, духовну и харитативну делатност. Отворио је митрополитску радио станицу, часопис који излази два пута месечно. Нарочито је значајан његов неуморни рад са младима, који су га прихватили и којима је био духовни отац. Много пута је представљао своју, Јеладску цркву, у међуправославним и међуконфесионалним разговорима. Течно говори четири језика: енглески, француски, немачки и италијански.

Делегација Српске православне цркве, коју су сачињавали епископ шумадијски Сава и епископ бачки Иринеј била је у Атини на устоличењу новоизабраног Архијепископа и пренела Његовом Блаженству честитке и најбоље жеље за наставак успешног рада. Његово Блаженство је осведочени пријатељ српског народа и он је то у многим приликама и на много начина потврђивао. Будући да га са епископом шумадијским Савом везује дугогодишње пријатељство шест пута је био у посети нашој Епархији и на много места служио и проповедао.

Радости Јеладске цркве пријдружујемо се и ми жељећи новом Архијепископу благослов Божији и сваки успех у раду на много година.

РИМНИЧКИ СРБЉАК ИЗ 1761. ГОДИНЕ У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ

Велика сеоба под патријархом Арсенијем III Чарнојевићем представља један од најважнијих и најсудбоноснијих догађаја наше народне и Црквене историје. Крупна и знаменита збивања тога доба у Европи, а посебно у нашем народу, обележили су крај једне епохе. Пресељење Срба у области Цесаровине означило је настанак не само једне по многоме нове црквене области, него и живот под новим условима и околностима и нове токове и смерове уметности, књижевности, сликарства, архитектуре, штампарства, књижарства.

Патријарх Арсеније III и чланови високе јерархије, велики број свештенства, свештеномонаштво и народ, носећи са собом оно што је било најдрагоценје и најпоштованије (мошти светитељске, рукописне и штампане књиге), зауставили су се у свом путању и великој неизвесности, на крајњој тачки далеког севера Угарске државе. Свој боравак у тој области су сматрали привременим, до бољих тренутака и повољнијих политичких прилика. Искрено и жарко су се надали повратку на стара огњишта, обнови Пећке Патријаршије, животу под управом својих духовних поглавара.

Доласком у Цесарвину, патријарх Арсеније III, а касније и сви његови наследници на престолу Карловачке Митрополије сусрели су се са Римокатоличком црквом и њеним оштро израженим прозелитизмом, који је за Православље исто толико био опасан као и ислам од кога су избегли. Деценијама су били принуђени да воде беспоштедну борбу против привилеговане Римокатоличке цркве, која је на све могуће начине хтела да „шизматичке Србе“ преведе на Унију.

Као велики проблем у тој борби православних српских поглавара против снажне, добро организоване и фаворизоване Римокатоличке цркве показао се недостатак школованог свештенства, световних и богословских школа, књига и штампе. У старој постојбини богослужбене књиге су се умножавале преписивањем, особито после пропasti Деспотовине 1459. године и после пада Београда под турску власт 1521. године. Књиге су биле права реткост и велика вредност, јер су у то доба старе српске штампарије сасвим престале да раде.

Осетивши да до скоријег повратка неће доћи, код српског православног живља настаје известан процес прилагођавања животу у новој средини. „Било је то тешко и мучно, али се ипак напредовало. На територији Карловачке Митрополије, Патријарх Арсеније III је већ затекао извесну црквену организацију, установљене епархије, на које је поставио чланове избегле јерархије. Осим епархија на територији Цесарвине Арсеније III постао је духовни тоглавар и првосвештеник Срба у Влашкој, данашњој Румунији. Радослав Грујић напомиње да су на тој територији постојале две епископије: Јенопољска и Арадска. У доба Зелике сеобе обе су се спојиле у једну под насловом: Јенопољско-арадска епископија, на коју је одмах по тресељењу Патријарх Арсеније III поставио за епархијског архијереја епископа Исају Ђаковића. На овој епархији све до 1864. године смењиваће се само Срби епископи.“ (Ст. Станојевић: Народна енциклопедија, књ. И. стр. 69).

Везе између православних Срба и Румуна биле су у прошлости врло живе, честе и присне још из доба кнеза Лазара и сина му деспота Стефана Лазаревића. Кнез Лазар је много учинио за подизање првих манастира у Влашкој-Зодије, Тисмане и Прислопа, обдаривши их богато и набавши им свима потребним светим утварима. Његов рад ја томе пољу наставио је деспот Стефан Лазаревић, бавећи

се кратко време у Влашкој. У једној повељи из 1405. године стоји дословно: „Обретох и монастирије у Влашкој земљи иже помошли ми блаженога ми родитеља моего саздашаја... „Деспот Стефан Лазаревић и његов наследник и сестрић му Ђурађ Бранковић, ктитори су и велики приложници манастира Тисмане и Римника, који и до данашњег дана у својим поменицима чувају њихова имена. Ова околност помагала је да се у овим манастирима прошири византијски утицај и да се у њима заведе употреба словенског језика у богослужењу и у државним актима и документима као и у Влашкој књижевности и литератури.“ (Др Јован Радоњић: Београдске новине бр.3 од 1940. г. стр. 185).

У жељи да парирају Римокатоличкој цркви, борећи се против прозелитизма и унијаћења, поглавари Карловачке Митрополије, настојали су да на сваки начин дођу до своје ћирилске штампарије, где би се штампале богослужбене и друге потребне књиге „ради веће славе Божије и спасења душе“. Беч их је редовно одбијао са мотивацијом „да је таква штампарија непотребна поред језуитске штампарије отворене у Трнави 1751. године“. (Трнава, некадашњи Пожун, данашња Братислава, у Чешкој; Др Јован Скерлић: Историја књижевности, Бгд. 1967. стр. 34). Али Срби и њихови духовни поглавари оправдано у њу нису имали поверења, због претеће опасности од унијаћења и прозелитизма.

Посебно место у историји Карловачке Митрополије по своме раду, енергији и заузимању за своју паству, Цркву и свештенство заузима митрополит Павле Ненадовић, који је на престолу Карловачке Митрополије седео у времену од 1750. г. до 15. августа 1768. г. Упорно је радио на отварању једне ћирилске штампарије за Србе у Осијеку или Карловцима. Дозволу је добио под условом „да се у тој штампарији могу штампати и унијатске књиге. Кад је то дознао Митрополит Ненадовић је одустао од намере за отварањем такве штампарије.“ (Скерлић: Наведено дело стр. 34).

У доба његове управе српске богослужбене књиге штампале су се у Влашкој, у манастиру Римнику, где се иначе служило словенским језиком. На географској карти, прилогу уз књигу „Српска рукописна и штампана књига“, на којој су уцртана сва места везана за писање и преписивање наших књига, види се и део румунске територије са манастиром Римником, и поред њега знак да је ту био штампарски центар за израду и издавање српских и словенских књига. (Др Ђорђе Сп. Радојчић: Српска рукописна и штампана књига, Бгд. 1962. г.).

Из те штампарије изишла је 1761. године богослужбена књига: СРБЉАК РИМНИЧКИ, или у оригиналу ПРАВИЛА МОЛЕБНАЈА СВЈАТИХ СЕРБСКИХ ПРОСВЈЕТИТЕЉЕЈ. Књига садржи службе Србима светитељима, које су, као што се зна израдили: Монах Теодосије, Григорије Цамблак (Светом Стевану Дечанском, патријарх Пајсије Светом цару Урошу и други писци).

Ова ретка и драгоценна богослужбена књига, формата 15 x 20 цм има на самом почетку овакав предговор:

„У славу Свете Једнобитне и Животворне Тројице, Оца и Сина и Светога Духа, ова књига, која у себи садржи МОЛЕБНА ПРАВИЛА, Светих Српских просветитеља, по благослову Преосвећенога и Преузвишенога Господина ПАВЛА, православног Архиепископа Карловачког и Митрополита свега Славеносрпског народа, који пребива у држави царско-краљевској, и тајнога саветника обојих царско-краљевских величанстава. Трудом и најмарљивијом бригом сакупљене и по могућности у свему исправљене, исто, толико трудом и трошком Преосвећенога СИНЕСИЈА,

епископа Арадско-јенопољскога, великоварадског и халмадског, царско-краљевског величанства дворског светитеља, у част светопоменутих светитеља, а на корист и богослужбену употребу светих манастира и цркава Српских, ради успомена и духовних назидања Српског народа; штампа се у Епископији Римничкој од створења света 6269, а од рођења по телу Бога Слова 1761. године, за време Архијереја те исте најсветије Епископије Господина ГРИГОРИЈА..."

Из овога предговора се види да је књига отштампана трудом и трошком епископа СИНЕСИЈА. Њега међу епископима спомиње у овој епархији у напред наведеном чланку проф. Др Радослав Грујић, наводећи да се на овој епархији налазио у времену од 1749. до 1768. године.

Осим овога штампаног предговора налази се на почетку и један руком написан запис. У преводу он гласи:

„Ову свету и душекорисну књигу Високопреосвјашченејши Господин Епископ СИНЕСИЈЕ ЖИВАНОВИЋ, узвиши Архијереј и племенити добротвор и просветитељ наш, подарио је још са некима овој светој обитељи а ову посебно своме часном отачественику и земљаку јеромонаху Дионисију пострижнику лавре каленићке. За ове дарове као и за све остало, да њему Високопреосвјешћеном Преблаги Бог и Богомати и сви Српски Светитељи и у овом веку и у будућем свако добро, срећу, задовољство и дуг живот дарују, а у вечном будућем животу радости и духовне насладе да прими. Дарова у новоподигнутој резиденцији у Манастиру Св. Преп. Симеона Столпника, 1767. године.“

Садржај Римничког Срблјака

1. Месеца септембра 24. дана, Служба Преп. Оца нашега Симеона, бившега Стефана Првовенчанога краља Српског
2. Месеца октобра 4. дана служба Преп. Оца нашега Стефана Штиљановића
3. Месеца истога 9. дана, служба Св. Праведнога Стефана Новаго, бив. Деспота Српскога
4. Истога месеца 28. дана служба Светога Арсенија Архиепископа Српског
5. Истога месеца 30. дана служба Светога и Благочестивога великога Богоноснога Стефана Милутина, који је владао краљевином Српском
6. Месеца новембра 11. дана, служба Светога Великомученика Цара Српскога Стефана Дечанског
7. Месеца децембра 2. дана служба Светога и блаженога младог Цара Уроша
8. Истога месеца 10. дана служба Светога Јована Деспота
9. Месеца јануара 14. дана служба Светога Саве Првог Српског Архиепископа и Учитеља Српског
10. Истога месеца 18. дана служба Светих Тројице Светитеља, двојице Патријарха Александријских Атанасија и Кирила и Светога оца нашега Максима Новога бившага Деспота Српскога
11. Месеца фебруара 13. дана, служба Светога Оца нашега Симеона Српскога Учитеља и Мироточца
12. Месеца јуна 15. дана служба Св. Блаженога Великомученика Цара Лазара, бившаго самодершца земље Србије
13. Месеца јула 30. дана, служба Преп. Мајке Ангелине, Деспотице Српске.

Стихови испод светитељских ликова

1. Деспоту Стефану Штиљановићу:
Стефан штедрољубиви Штиљановић бјаше,
Иже добродјетельми повсјуду сијаше,
Благост јего и вјера и ниње цвјетајет,
Он же в Шишатовије славно почивајет...

2. Светом Стефану Новоме:

Житељ земни иногда, житељ и небесни,
Јерусалима же грађанин нелестни,
Едема же и раја, Стефан показасјах,
Јун сушчи слепотоју Он держасја

3. Краљу Милутину:

Сербски род Милутине, Свјата Краља славит,
Тебје приснапамјатне и љубовно хвалит,
Иже в земном царствији, славу желав вјечну,
Јуже од Спаса Христа, пријал јеси честну...

4. Стефану Дечанском:

Пјет буди о Стефане, Дечанскаја славо,
Роду знатну Сербскоме и вјерним похвало
Очес бо и зрјенија лишија на времја,
Во сем отложил јеси суеција бремја.

5. Урошу Младоме:

Свјетлост Сербска и слава во Урошје скончасја,
Лест бо Вукашинова на њем показасја,
Адска убо темница лестца уловила,
Вјечност же небеска Уроша покрила.

6. Светом Јовану Деспоту:

Нетљенија славоју, Јоане славне,
И сосроднику твојима украсилса јавно,
Јегда Вишњи восхотје, Деспота Тја млада,
Преславно сподобити небеснога града.

7. Светоме Сави:

Јерарха Предивна и Первопастирја,
Сербска земља славит тја и Духа кратирја,
Корена Свјата Немањска, вјетав Свјатују Сави
Племена же и славна рода Сербска славо.

8. Тројици Светитеља:

Александријска два јерарха дивна,
Ревносна на јереси и на врага силна.
Атанасија вкупје и Кирила мудра,
Да почтим и сербскаго Максима пречудна.

9. Светоме Симеону Мироточивом:

Авраама древњага Симеон Немања,
Житију подражаја показасја бања.
Естество кромје миро по смрти точашчи
И обилно всјех верних тјелеса мастијашчи.

10. Светоме Кнезу Лазару:

Јунија месеца Сербљи торжествујут,
Јегда памјат Лазара свјетло ликовствујут,
Нетљеним бо и ниње тјелом почивајет,
Он предивни Лазар свјат и всјех прослављајет.

11. Преподобној Матери Ангелини:

Преподобна Ти Мати Ангелино славна,
Отрочата с супругом видјевши Прехвална.
Љубезно прослави их смрт преподобну,
Јавишија и сама бити сим угодну...

На последњој страници записано: АЗ ГРЈЕШНИ ОТЕЦ
САВО, НАПИСАХ СИЈЕ...

Појава Римничког Срблјака пада у доба наглог буђења и ширења просветитељских идеја епохе барокног књижевног стварања, у доба списатељске делатности чуvenог Христофора Жефаровића, Павла Јулинца, историчара и богословија Јована Рајића и Захарија Орфелина. У ово време посебна пажња се посвећује изради владарских портрета, који у овом добу добијају сасвим другачији изглед него што је то

било у доба изrade и сликања фресака. Световна уметност, очиједно утиче на изглед икона, иконостаса подједнако као и ликова у књигама. Проф. Др Дејан Медаковић у својој студији: Путеви Српског барока, Бгд. 1971. г. стр. 272. говори о портетима српских владара изображенih у Римничком Србљаку и наводи да су те стилске барокне особине врло уочљиве код ликова у овој књизи (стр. 272. нав. дела).

Испод ликова светитељских налазе се врло лепе строфе, које су исписане у част и славу светитеља који је изображен пред одређеном службом у Србљаку. Ови стихови се и данас могу читати без икаквог превода или посребљивања, исто онако како се могу читати испод грбова у Жефаровићевој Стематографији. Стихови су у т.з.в. польском тринаестерцу, којим су се најрадије служили наши

песници XVIII века. Стих од тринаест слогова и са строфама од два стиха са сликовима. (Др Јован Скерлић: Нав. дело стр. 55.). Ко је творац ових стихова у Римничком Србљаку не може се рећи. Сличност им је велика са стиховима Жефаровићевим.

Римнички Србљак је ретка богослужбена књига. Данас је у употреби допуњени и приступачнији СРБЉАК, кога је 1861. године израдио и за богослужење приредио митрополит српски Михаило. Поуздано се зна да се један примерак Римничког Србљака налазио у личној библиотеци Проф. др Радослава Грујића (Рукописна и штампана књига, Бгд. 1952. стр. 48).

Милорад С. Милошевић,
протојереј – ставрофор

БИБЛИОТЕКА У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ

Mанастири су очували континуитет европске културе и на Истоку и на Западу. Веште руке преписивача, у временима када су се рукописи са трошног папируса преносили на пергамент, сачувале су нам списе и грчке и римске, добар део њихов. Било је то доба раног хришћанства, када се на мозаицима између IV и VI века могу видети ликови Христоса, Јеванђелиста, апостола, или других светаца који су у руци, махом левој, држали отворену књигу. Књига је била Јеванђеље или нека друга литургијска књига. На једном мозаику у Равени насталом око 500. године гледао сам Христов лик с књигом која има испис: „Ја сам пут истине и живот“. После VI века, настаје иконографија затвореног Јеванђеља. Представа књиге од тада бива затворена. Алегоријска егзегеза Светог писма требало је да бива протумачена, што су тадањи црквени оци и доказивали. Света књига, Јеванђеље у Источној цркви је нарочито свечано поштовано. Св. Јероним је тврдио „per totas Orientis ecclesias quando legendum est Evangelium acceduntur luminaria iam sole rutilante“ (Patr. Lat. XXIII, 361). Хришћанство је створило сопствено поимање сакралности писма и књиге да би могло да шири верску поуку. Истина, појам – свете књиге – био је раширен и у античком свету, и у старом Египту, и у паганском Риму, и у јеврејском свету. Хришћанство је ту традицију творачки обновило.

За многа дела антике не бисмо знали да их монаси, од Ирске до Палестине, нису преписивали. Цела једна цивилизација је пропала, етрурска, зато што нико није умео, ни у време Римског царства, да препише текстове, исписане етрурским писмом, са папирусних ротулуса. Велика је истина у исказу: „Litteris servabitur orbis“. Књигом се свет чува.

Српски манастири су сачували оно што је Димитрије Богдановић назвао „Стара српска библиотека“. Његов сјајан рад, објављен под тим насловом 1971. године у „Летопису Матице српске“, најбоље показује колики је труд био потребан, у тешким и мучним временима, да се књигом очува духовност српског народа. Не бисмо данас имали око 6.000 рукописних књига, што у земљи што у иностранству, које сведоче о континуитету српске духовности и знања, не само теолошког. Нису се у српским манастирима писали и преписивали само апракоси и псалтири, већ и апокрифна књижевност, хагиографије, литургијска песничка књижевност, као и Александрида, Прича о Троји, Прича о девојци без руку, роман о Варлааму и Јоасафу, омиљена лектира средњовековног човека. Повест наших средњовековних манастирских библиотека јесте и сведочанство о патњама људи, у доба „када су живи завидели мртвима“.

Манастири већ одавно немају своје преписивачке радионице. А ретки су они који имају и штампарске. Али манастири јесу средишта из којих зрачи духовност и вера. „Ученост, добродетель и култ“ јесу и даље три основна начела око којих се окупљају манастирска братства и сестринства.

Зато је намисао Преосвећеног епископа шумадијског Господина Саве да се отвори Библиотека у Манастиру Каленићу од првоздрнне важности. Уз обновљени конак, ова Библиотека би помогла да се у Каленићу окупљају учени људи, који би уз помоћ књига у Библиотеци могли да довршавају своје научне радове, да у перипатетичким шетњама у кругу Манастира размењују гледишта, и да се у Манастиру одржавају мањи научни скупови. Каленић је у средишту Србије: и околна места би могла користити присуство српских

научника како би од њих сазнавали што би било неопходно знати. Учени би се примакли верском озарењу, које није дато свима, а Црква би се приближила ученом свету у већој мери него сада.

Већ видим како би ова Библиотека имала да изгледа. Она би морала да има консултативно обележје, како би се лако међу књигама и полицама могао проверити подatak, година, име, порекло идеје. Имала би важне енциклопедије, велике речнике, историје, историјске књижевности, целиокупна дела писаца, комплете важних српских часописа до којих се још данас може доћи, издања наших научних установа. Научници би за време боравка у Манастиру могли да доврше свој научни рад, да припреме научну конференцију, да се договоре о научном пројекту. Сећам се како смо тако издвојени, под председништвом Младена Лесковца, давно, написали „Правила за критичка издања српских писаца“.

Манастир Каленић би на тај начин и у нашој савремености био једно од делотворних културних средишта Србије.

Могу да обећам: Библиотека Српске академије наука и уметности помоћи ће свесрдно да се Библиотека у манастиру Каленићу обликује по мери која доликује овом светом месту. Библиотеке расту споро, спорије од човека. Потребне су деценије да једна библиотека „сазри“. Али почетак је начињен и сигуран сам да ће иницијатива Преосвећеног Господина Саве бити и остварена.

За почетак: ова два нарамка књига Српске академије наука и уметности, као скроман почетни дар, нека уђу у Фонд Библиотеке.

Никша Стичевић,
академик и директор Библиотеке САНУ
(Беседа на отварању Библиотеке
манастира Каленића)

Одлуком Скупштине Града Крагујевца ОРДЕН СВЕТОГ ГЕОРГИЈА ЊЕГОВОМ ПРЕОСВЕШТЕНСТВУ ЕПИСКОПУ ШУМАДИЈСКОМ САВИ

Скупштина Града Крагујевца поводом Дана града – Ђурђевдана одликова је Његово Преосвештенство епископа шумадијског Господина Др Саву Орденом Града „за изузетне заслуге у очувању светиња Шумадијске епархије и високе домете у развоју духовности“ (образложење

Епископ шумадијски Сава се захваљује на додељеном Ордену

Скупштине Града). Орден Града је установљен у априлу 1997. године, а епископ шумадијски Сава је његов први носилац. Орден је идејно осмислио и израдио електро-инжењер г. Пријић. На свечаној додели, у Епископском двору, орден је Његовом Преосвештенству уручио градоначелник Града Крагујевца г. Верољуб Стевановић. У делегацији Скупштине Града су били још и принцеза Јелисавета Карађорђевић, затим потпредседник Скупштине Града др Влатко Рајковић, председник Извршног одбора г. Боривоје Радић и шефови одборничких група, леве коалиције – г. Мирослав Клачар и коалиције „Заједно“ – г. Дејан Раонић.

ВЕЛИКИ ДОБРОТВОР АКАДЕМИК ВЛАДИМИР СТОЈАНЧЕВИЋ ОДЛИКОВАН ОРДЕНОМ СВЕТОГА САВЕ ПРВОГ РЕДА

Свети архијерејски синод Српске православне цркве одликовао је академика Владимира Стојанчевића највишим одликовањем којим се може одликовати православни хришћанин, мирјанин – Орденом Светог Саве првог реда. Орден му је 10. априла 1998. године, у препуној сали Епархијског центра у Крагујевцу, уручио епископ шумадијски Г. Сава. Том приликом академик Стојанчевић је одржао предавање на тему „Митрополит Михаило и његово време“.

Господин Стојанчевић је познати историчар и велики добровртвор Српске православне цркве, којој је поклонио преко осам хиљада својих вредних књига. Оне су сада смештене у Библиотеци Шумадијске епархије у манастиру Дивостињу. Академик Стојанчевић има намеру да и остатак своје библиотеке, која је веома богата, такође поклони Шумадијској епархији. Те књиге се сада налазе код њега јер се вредни Академик интензивно бави научним радом.

Примајући високо одликовање из руку владике Саве, академик Стојанчевић се смирено захвалио и између осталог рекао:

„Дужност ми је и посебна част и радост да се са пуним осећањем значаја и символа овог великог дара којим ме је наша Српска пра-

Академик Владимир Стојанчевић

вославна црква почаствовала, за-право просветила и продуховила, захвалим и топло благодарим.

Током 48 година научног рада у Српској академији наука и уметности бавио сам се, према могућностима, улогом и значајем у прошлим вековима неколико ста-

родревних манастира (као Студеницом, Милешевом, Грачаницом, Светим Прохором Пчињским) или и делатношћу знаменитијих црквених отаца, посебно њиховим писањем, уколико је то било од непосредног утицаја за укрепљење вере и народности у одређеним, заправо судбоносним, догађајима и временима по Србе уопште (на пример: Јованом Рајићем, протом Матејом Ненадовићем, епископом Герасимом Георгијевићем, митрополитом Михаилом и протом Стеваном Михалчићем). Сматрао сам то својим моралним дугом према старинама – верским светињама и завештањима бројних генерација предака мoga народа, с једне стране – али и професионалном обавезом мојом као историчара по струци да – са друге стране – улози Српске православне Светосавске цркве и њеним духовним великородостојницима прибавим – по истини и правди – достојно место и у српској историографији. Чинио сам то из дубоког уверења да су вера и нација, Црква и држава уз наш лепи, језгровити и провербирајући српски језик, народно обичајно право и народну песму, били основа, стамен темељ – ако

хоћете и Његошева извјиска – на којима се одржао духовни, друштвени и историјски континуитет и национални идентитет Срба на широком простору њиховог етничког простирања које је, углавном, покривала и црквено-територијална јурисдикција Српске православне цркве од времена Светога Саве па до наших дана. Морам казати да је Српска црква – осим непорецивих заслуга за одржавање православне вере – одиграла (без претеривања речено) и

највећу улогу за афирмишење, утврђивање идеје државности и народности, као и за историјски континуитет и међународни легитимитет, и да је све до стварања нововековне српске државе 1804. године, била једина народна установа Срба са јавноправним карактером у међународним односима и везама Срба, како у међусобним релацијама, тако и са иностранством.

Заиста, историја Српске православне цркве кроз векове,

историја је, слика и сведочанство о нама самима, о Србима и српском народу уопште.“

Дај Боже да оваквих добротвора буде још, тим пре што се сада, поред цркве Светог Саве на Аеродрому у Крагујевцу, у новом Епархијском центру, између осталог планира и најсавременија библиотека.

Живота Ст. Марковић,
протонамесник

СОЛУН 1998

ПОТОМЦИ ОДАЈУ ПОЧАСТ ПРЕЦИМА

– петодневно путовање аутобусом –
у организацији

ХУМАНИТАРНЕ ЗАДУЖБИНЕ

Њ. К. В. ПРИНЦЕЗЕ КАТАРИНЕ КАРАЂОРЂЕВИЋ
СВЕТИ АНДРЕЈ ПРВОЗВАНИ

1. дан понедељак 14. 09. БЕОГРАД

Полазак из Небојшине улице испред Карађорђевог споменика у 7.00 часова. Успутна задржавања ради одмора у мотелима крај пута. Долазак у Солун у вечерњим часовима. Смештај у хотелу. Вечера и ноћење.

2. дан уторак 15. 09. СОЛУН

Доручак. Трансфер до СРПСКОГ ВОЈНИЧКОГ ГРОБЉА на Зејтинлику. Свечани помен. Трансфер до хотела. Свечани банкет. Вечера и ноћење.

3. дан среда 16. 09. СОЛУН

Доручак. Свечана академија. Вечера и ноћење.

4. дан четвртак 17. 09. СОЛУН - СВЕТА ГОРА

Доручак, Факултативни одлазак аутобусом до Уранополиса, луке на полуострву Атос. Обилазак бродом Свете Горе Атоске уз пратњу стручног водича. Повратак у Солун. Вечера и ноћење.

5. дан петак 18. 09. СОЛУН - БЕОГРАД

Доручак. Повратак за Београд. Краје задржавање у Поликастрону. Успутна задржавања у мотелима покрај пута. Долазак у Београд у вечерњим часовима.

КРАЈ ПРОГРАМА

ЦЕНА АРАНЖМАНА ПО ОСОБИ

У хотелима „А“ категорије у Солуну

На бази полуපансиона (доручак и вечера)	DEM	450,00
На бази ноћења са доручком	DEM	400,00

У хотелима „Б“ категорије у Солуну

На бази полуපансиона (доручак и вечера)	DEM	350,00
На бази ноћења са доручком	DEM	300,00

У хотелима „Б“ категорије у местима

Аг. Тријада, Паралија, Лептокарија	DEM	250,00
На бази полуපансиона (доручак и вечера)	DEM	200,00
На бази ноћења са доручком	DEM	200,00

ЦЕНА АРАНЖМАНА ОБУХВАТА:

- Превоз модерним туристичким аутобусом са клима уређајем и ТВ – видео опремом
- 4 полуපансиона или 4 ноћења са доручком према цени аранжмана
- Стручне водиче
- Трошкове организације

Са сваким путником прави се пријава-уговор о путовању. Приликом склапања уговора путник прилаже важећу путну исправу и уплаћује аконтацију.

АКОНТАЦИЈА ИЗНОСИ

50,00 DEM у динарској противвредности

Остатак аранжмана плаћа се представнику агенције по преласку југословенске границе.

У свему осталом важе ОПШТИ УСЛОВИ ПУТОВАЊА.

ЦЕНА АРАНЖМАНА НЕ ОБУХВАТА:

- Грчку визу, пасоше доставити приликом уплате аконтације аранжмана, цена групне визе износи 265 динара по особи.
- Излазну таксу из земље у износу од 100,00 динара уплаћену код поште путник мора имати код себе приликом уласка у аутобус.
- Факултативни излет до Свете Горе

Цена излета износи 50,00 DEM по особи и укључује:

- Трансфер аутобусом до Уранополиса и назад;
- Превоз бродом
- Стручног водича

Пријаве и уплате излета врше се код представника Агенције у Солуну.

ПРИЈАВЕ И УПЛАТЕ АРАНЖМАНА:

Пријаве и уплате аконтације аранжмана врше се у Просторијама Хуманитарне задужбине и Агенције „БИЗАНТИН“

Охридска бр. 2а

Тел. 011/ 34 43 306, 438 925

РОК ЗА ПРИЈАВЕ ЈЕ 15. ЈУЛ 1998.

СЛУЖЕЊА, ПОСЕТЕ И ПРИЈЕМИ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ САВЕ ОД 1. МАЈА ДО 21. ЈУНА 1998. ГОДИНЕ

Његово Преосвештенство епископ шумадијски Господин Др Сава извелео је:

2. маја крстити у Саборној крагујевачкој цркви тројке – Ленку, Раству и Вукана Томашевић;

У недељу мироносица служити литургију у истоименом храму у Крагујевцу;

5. маја служити бденије у Саборној крагујевачкој цркви;

На Ђурђевдан служити литургију у Саборној цркви;

7. маја примити Њихова Преосвештенства епископа бачког Г. Др Иринеја и браничевског Г. Др Игњатија; примити декана Правног факултета г. Др Чејовића; примити градоначелника Крагујевца г. Верољуба Стевановића;

9. маја присуствовати у столичењу Његовог Блаженства архиепископа атинског и све Грчке Г. Др Христодулоса;

10. маја осветити, заједно са Преосвећеним епископом славонским г. Лукијаном, темељ новог храма Св. Симеона Мироточивог и Св. Саве у Кусадтку;

14. маја са Његовом Светошћу патријархом српским Г. Павлом и епископом сремским Г. Василијем служити литургију у Саборном светониколајевском храму у Сремским Карловцима;

16. маја посетити манастире Тресије и Павловац, а такође и храм у Младеновцу; служити помен јеромонаху Митрофанду, бившем старешини манастира Павловца;

17. маја служити архијерејску литургију у Горњој Трешњевици и осветити темељ новог парохијског дома; посетити, заједно са епископом славонским Лукијаном храмове у Аранђеловцу и Буковику; крстити у Буковику Павла Ранчића;

24. маја служити литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;

26. маја осветити темељ новог парохијског дома у Рогачи;

27. маја служити бденије у Саборној цркви у Крагујевцу;

На Спасовдан са Његовим Високопреосвештен-

ством Г. Дамјаном, митрополитом синајским, и Њиховим Преосвештенствима епископима – банатским Г. Хризостомом, бачким Г. Др Иринејем и браничевским Г. Др Игњатијем служити литургију у Саборној крагујевачкој цркви; посетити са гостима манастир Каленић и храм Св. великомученице Катарине на враваринском гробљу;

30. маја посетити храм Св. Илије на варшавском гробљу (Польска);

31. маја присуствовати у столичењу новоизабраног митрополита варшавског и све Польске Г. Др Саве у Саборном храму Св. Марије Магдалине у Варшави;

5. јуна служити литургију у манастиру Св. праведног Јова у Прекопечи;

6. јуна служити паастос у Саборној цркви у Крагујевцу; служити бденије у Саборној цркви;

Први дан Духова служити литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;

Други дан Духова служити литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Трећи дан Духова служити литургију и осветити нов парохијски дом у Великим Црљенима;

11. јуна осветити темељ новог парохијског храма Св. оца Николаја у Крагујевцу – Ердеч;

12. јуна учествовати у промоцији књиге Његове Светости Патријарха на Коларчевом народном универзитету;

13. јуна служити бденије у новоподигнутом храму Св. кнеза Лазара у Крагујевцу – Белошевац;

14. јуна осветити нови храм Св. кнеза Лазара у Крагујевцу, заједно са Преосвећеним епископом браничевским Г. Др Игњатијем, и служити литургију;

16. јуна извршити пријем ученика за први разред богословије;

17. јуна примити академика Никшу Стипчевића;

18. јуна одржати конференцију архијерејских намесника у манастиру Каленићу; посетити манастире Ралетинац и Саринац, а такође и храм у Течићу;

19. јуна посетити манастир Павловац и Кастава, а у циљу његове обнове;

21. јуна осветити крст за храм Св. Илије у Брзану.

Педесетпеторо ученика основне школе из Жабара и Горовича, после успешног похађања наставе из веронауке, током екскурзије, посетили су манастире Шумадијске епархије - Никоље, Благовештење, Дивостин, Грнчарицу, Покажници и Радовањски Луг

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Преосвештенство епископ шумадијски Г. Др Сава, благоизволео је у периоду од 30. марта до 20. јуна 1998. године:

ОДЛИКОВАТИ:

Чином протојереја

Протонамесника Светомира Петровића, прив. пароха и старешину храма св. вел. мученика Кнеза Лазара у Белошевцу, Арх. нам. крагујевачко (Е. бр. 534/98)

Чином протојакона

Ђакона Зорана Крстића, вршиоца дужности секретара Епархијског црквеног суда у Крагујевцу (Е. бр. 361/98)

ПРЕМЕСТИТИ ПО МОЛБИ:

Монахиње Митродору и Нимфодору (Мильковић) из ман Јошанице у манастир Својново (Е. бр. 259/98)

ПОСТАВИТИ:

Јереја Веселина Селенића, за прив. пароха секуричке парохије, Арх. нам. левачко (Е. бр. 281/98)

Јеромонаха Максима (Петровића), за вршиоца дужности настојатеља манастира Павловца (Е. бр. 314/98)

Чтеца Александра Пантелића, за епархијског ризничара (Е. бр. 343/98)

РАЗРЕШИТИ:

Јереја Илију Јокића, прив. пароха белушићког, Арх. нам. левачко, даљег опслуживања парохије секуричке, Арх. нам. левачко (Е. бр. 280/98)

ПОДЕЛИТИ БЛАГОСЛОВ

ЗА УПИС НА БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ:

Јовану Митићу из Аранђеловца (Е. бр. 453/98)
Славољубу Петровићу из Конатица (Е. бр. 455/98)
Владимиру Петровићу из Крагујевца (Е. бр. 456/98)
Милици Видаковић из Багрдана (Е. бр. 457/98)
Вељку Живковићу из Марковца (Е. бр. 489/98)
Младену Гагићу из Младеновца (Е. бр. 490/98)
Ивану Ненадовићу из Младеновца (Е. бр. 491/98)
Вјекославу Церовини из Малих Црљена (Е. бр. 493/98)

Вањи Церовини из Малих Црљена (Е. бр. 494/98)

ПОДЕЛИТИ БЛАГОСЛОВ

ЗА УПИС НА БОГОСЛОВСКИ ИНСТИТУТ:

Ђурђи Стефановић из Смедеревске Паланке (Е. бр. 404/98)

Бојану Живковићу из Крагујевца (Е. бр. 454/98)

Александру Томовићу из Крагујевца (Е. бр. 486/98)

Зорану Станковићу из Аранђеловца (Е. бр. 487/98)

Игору Степановићу из Младеновца (Е. бр. 488/98)

Јереју Горану Гајићу из Доњег Крчина (Е. бр. 492/98)

Милошу Симићевићу из Аранђеловца (Е. бр. 495/98)

Катарини Јовановић из Аранђеловца (Е. бр. 496/98)

Александру Пантелићу из Крагујевца (Е. бр. 533/98)

ПРИМИТИ У ПРВИ РАЗРЕД

БОГОСЛОВИЈЕ ЗА ШКОЛСКУ 1998/99.:

За Богословију Светог Саве у Београду:

Немању Милошевића из Голобока

Стевана Станојевића из Крагујевца

Андирију Лазаревића из Доњег Крчина

Мирољуба Попадића из Александровца

За Богословију Светог Саве у Крагујевцу:

Александра Радосављевића из Молошева

Ђорђа Петровића из Mrчајеваца

Дарка Бошковића из Бадњевца

Николу Баловића из Крагујевца

Зорана Миленковића из Трешњевице

Милоша Хајдуковића из Обрежа

Ненада Марјановића из Љига

Миодрага Тодоровића из Мојсиња

Младена Мутавчића из Крагујевца

Владимира Цвијовића из Глибовца

Зорана Бараћа из Трстеника

Миљана Антића из Крагујевца

За Богословију Светог Арсенија у Сремским

Карловцима:

Ивана Драгићевића из Шабачке Каменице

Његоша Стикића из Лапова

За Богословију светих Кирила и Методија у

Призрену:

Богдана Богдановића из Жировнице

Остоју Тешића из Прибоја

Каленић

Година XX

4/1998

Издавач – Српска православна епархија шумадијска

Излази шест пута годишње

Уређује Одбор

Главни и одговорни уредник Драгослав Степковић

Уредништво и администрација

„Каленић“, 34000 Крагујевац, Крагујевачког октобра 67

Телефон 034/ 332-642

Штампа – EXCELSIOR, Београд, Зарија Вујошевића 55

Тираж – 3600 примерака

Почела градња друге цркве у селу Кусадку

ХРАМ ПОСВЕЋЕН ОЦУ И СИНУ - СВЕТОМ СИМЕОНУ И СВЕТОМ САВИ

Пре освећења темеља нове цркве у селу Кусадку код Сmederevske Паланке, 10. маја 1998. у храму Светог архангела Гаврила из 1841, који је ове године од епископа шумадијског Саве проглашен манастиром Пиносава, епископ славонски Лукијан служио је, уз учешће епископа шумадијског Г. Др Саве, архијерејску литургију. Певао је хор Саборне цркве Св. Георгија у Новом Саду, под управом г. Богдана Ђаковића.

Преосвећени епископ Лукијан је у проповеди говорио о традицији задужбинарства међу Србима, указујући како су и данас неопходне врлине које су имали наши стари: „Велика дела траже и велику жртву. Велику жртву може учинити само онај ко има велику љубав. Заиста, у много генерација, само једна је та која зида цркву. И она ће се прославити кроз многе векове. Заиста, много је важно какав ће бити темељ нове цркве. Ако је темељ на тврdom камену вере у вакрслог Христа, онда могу да дођу многе олује и смутње овога света, а храму неће ништа нашкодити. Ако овај храм будете зидали, поред каменом, и слогом српском, будите сигурни да ће бити јако леп, велелепан. Још ако будете то све везали љубављу према својој вери и своме отаџству, онда ће то заиста бити грађевина, која ће сведочити о нашој вери.“

Темељ за нову цркву у Кусадку, која ће бити посвећена Св. Симеону Мироточивом и Св. Сави, првом архиепископу српском, постављен је у центру села, на имању које су наследници покојне Руже Арсић, поклонили за храм. Када је обавио освећење темеља, епископ шумадијски Г. Др Сава, окупљеном народу говорио је о привилегији маленог српског народа да на челу своје државе и Цркве има светитеље – оца Симеона и сина Саву. Колико су они много учинили за Православну цркву, епископ Сава је илустровао

наводећи да се о њиховим дворо-вима и палатама готово ништа не зна, док су многи манастири и

који имају пуне куће деце.“ Преосвећени владика Г. Сава још је говорио о греху чедомоства, и о

Епископи - шумадијски Сава и славонски Лукијан приликом освећења темеља нове цркве у Кусадку

цркве који су њиховим трудом зидани, сачувани до данас. Епископ Сава је наставио: „Историја нашег народа тече као што тече река и сваки Србин је дужан да дâ обол свој, да буде учесник те историје, да пише историју свог народа и своје Цркве. На жалост, као што је бивало у прошlostи, тако и данас, неки пишу историју свог народа златним словима, а неки црним. На небу се тачно зна како се ко понаша овде на земљи и – како затекнем, онако ћу судити – говори Господ у Еванђељу Јовановом.“

Говорећи о потреби зидања Живе Цркве, духовне Цркве, Епископ шумадијски је нагласио да се ова Црква зида доживотно. „Живу цркву у Кусадку зидаћемо на тај начин што ће се наши домови напунити децом. Немојте дозволити да изумиру ови дивни домови. Нису богати они који имају волове и тракторе, богати су они

тome како Срба може нестати зато што их се много мање рађа него неких других народа у суседству.

Током беседе на темељима новог кусадачког храма, Његово Преосвещенство епископ шумадијски Г. Др Сава захвалио је дародавцима земљишта на коме ће нижији богомоља, јер су тако сачували спомен за далека покољења. Велика вера и црквена ревност мештана Кусадка такође је похваљена од Епископа.

За трпезом љубави кусадачки свештеници поздравили су владику и госте, залажући се да се упоредо са црквом од камена зида и Жива Црква, пре свега слогом и љубављу својих парохијана. Преосвећени епископ Г. Др Сава и овом приликом упутио је речи поуке верницима, међу којима су најважније оне које се односе на повећање наше бриге о нараштајима који ће нас наследити.

Н. Јованчевић

ети апостол
еванђелист Лука,
квадрат Светог Јована Претече
Пиргу Светог Саве,
13/1684.

ОСАМ ВЕКОВА ХИЛАНДАРА